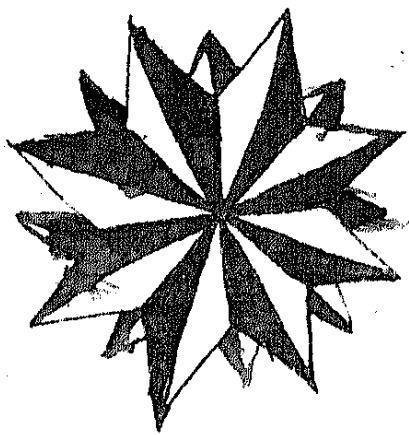

Salvador, Canxeres.

La grande lista

M. TULLII
CICERONIS

Epistolarum Selectarum
LIBER PRIMUS.
Lib. 6. Epist. 16.

ARGUMENTUM.

Continet hac epistola omnium brevissima gratulationem benevolentiam, officium.

Cic. Basilio S. D.

Tibi gratulor, mihi gaudeo, te amo, tua tueor: à te amari, & quid agas, quidque istic agatur, certior fieri volo. Vale.

Lib. 14. Epist. 9.

ARGUMENTUM.

Significat dolorem suum ex Dolabellæ generi sui. Tullieque valetudine.

M. T. C. Terentia tua S. D.

Ad ceteras meas miseras accessit dolor e Dolabellæ valetudine, & Tullia. Omnino de omnibus rebus nec quid consilii capiam, nec quid faciam, scio. Tu velim tuam, & Tullia valetudinem cures.

A 2

Lib.

Epistol. Select.

Lib. 14. Epist. 13.

ARGUMENTUM.

Permittit uxori, ut de nuncio remittendo consilium capiat ex tempore.

M. T. C. Terentia^e suae S. D. 3

QUOD scripsi ad te proximis litteris de nuncio remittendo, quae sit istius vis hoc tempore, & quae concitatio multitudinis, ignoro. Si metuendus iratus est, quies tamen ab illo fortasse nascetur. Totum judicabis, quale sit, & quod in miseris rebus minime miserum putabis, id facies. Vale. VI. Id. Quint.

Lib. 14. Epist. 8.

ARGUMENTUM.

Rogat uxorem, ut valetudinem curet: laudat ejus diligentiam: eaque ut deinceps utatur, mandat.

M. T. C. Terentia^e suae S. D. 4

SIV. B. E. E. Q. V. Valetudinem tuam velim cures diligentissime; nam mihi & scriptum, & nunciatum est, te in febrim subito incidisse. Quod celeriter me fecit: de Caesaris litteris certiolem, fecisti mihi gra-

Liber Primus.

5
gratum. Item posthac, si quid opus erit, si quid acciderit novi, facies, ut sciam. Cura, ut valeas. Vale. Dat. IV. Non. Junias.

Lib. 14. Epist. 10.

ARGUMENTUM.

Mandat, ut cum Attico loquatur, & litteras mittat.

M. T. C. Terentia^e suae S. D. 5

QUID fieri placeret, scripsi ad Pomponium scrius, quam oportuit. Cum eo si loquuta eris, intelliges, quid fieri velim. Apertius scribi, quando ad illum scripseram, necesse non fuit. De ea re, & de ceteris rebus quamprimum velim nobis litteras mittas. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale. Septimo Id. Quint.

Lib. 14. Epist. 17.

ARGUMENTUM.

Doloris index epistola.

Tullius Terentia^e suae S. D. 6

SI quid haberem, quod ad te scriberem. facerem id & pluribus verbis, & saepius: nunc quae sunt negotia, vides. Ego autem quomodo sim affectus, ex Leptra, & Tre-

Trebatio poteris cognoscere. Fac, ut tuam, & Tulliae valetudinem cures. Vale.

Lib. 14. Epist. 20.

12. 3. 2011

ARGUMENTUM.

Mandat, ut in Tusculano omnia sint parata ad hospites excipiendos.

Tullius Terentiae suae S. D.

IN Tusculanum nos venturos putamus aut Nonis, aut postridie. Ibi fac, ut sint omnia parata: plures enim fortasse nobiscum erunt, & (ut arbitror) diutius ibi commorabimur. Labrum, si in balneo non est, fac, ut sit: item cetera, quae sunt ad victum, & ad valetudinem necessaria. Vale. Kal. Octob. de Venusio.

Lib. 14. Epist. 21.

ARGUMENTUM.

Scribit, ut quae tempus postulabit, provideat, sibi que absenti administret, litterasque mittat.

Tullius Terentiae suae S. D.

SI vales, bene est: ego valeo. Da operam, ut cor valeas: quod opus erit, ut res, tempusque postulat, provideas,

at-

atque administres, & ad me de omnibus rebus quam sapissime litteras mittas. Vale.

Lib. 14. Epist. 22.

ARGUMENTUM.

Dicit, se tabellarios expectare, ut consilium capere possit.

Tullius Terentiae suae S. D.

SI vales, bene est; ego valeo. Nos quotidie tabellarios vestros expectamus: qui si venerint, fortasse erimus certiores, quid nobis faciendum sit, faciemusque te statim certiozem. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale. Kal. Sept.

Lib. 14. Epist. 23.

ARGUMENTUM.

Nondum se neque de Caesaris adventu neque de ejus litteris quidquam scire dicit.

Tullius Terentiae suae S. D.

SI vales, bene est; ego valeo. Nos neque de Caesaris adventu, neque de litteris, quas Philotimus habere dicitur, quidquam adhuc certi habemus. Si quid erit certi, faciam te statim certiozem.

Va-

Valetudinem tuam fac, ut cures. Vale.
IV. Id. Sext.

Lib. 13. Epist. 58.

ARGUMENTUM.

Commendat L. Cuspidium.

M. T. C. Titio F. L. Rufo Præf. Urb. S. D. 11
L Cuspidius est tribulis, & municeps, & familiaris meus. Is causam habet, quam causam ad te deferet. Commendo tibi hominem, sicuti tua fides, & meus pudor postulat, tantum, ut faciles ad te aditus habeat; quæ æqua postulabit, ut, lubente te, impetret; sentiatque, meam sibi amicitiam, etiam cum longissime absim, prodesse in primis apud te. Vale.

Lib. 14. Epistola. 11.

ARGUMENTUM.

Tulliam ad se venisse dicit; sibi autem in animo esse, Ciceronem filium ad Caesarem mittere.

M. T. C. Terentia suæ S. D. 12

S IV. B. E. V. Tullia nostra venit ad me prid. Id. Jun. cujus summa virtute, & singulari humanitate graviore etiam suo
do-

dolore affectus, nostra factum esse negligentia, ut longe alia in fortuna esset, atque ejus pietas, ac dignitas postulabat. Nobis erat in animo, Ciceronem ad Caesarem mittere, & cum eo Cn. Sallustium. Si profectus erit, faciam te certiore. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale. XVII. Kal. Quintil.

Lib. 14. Epist. 12.

ARGUMENTUM.

Fere consilium suum reprehendit, quod, vieto in Pharsalia Pompejo, in Italiam redierit: monet uxorem ne ad ipsum eat.

Tullius Terentia suæ S. D. 13

Quod nos in Italiam salvos venisse gaudeas, perpetuo gaudeas velim. Sed perturbatione animi, magnisque injuriis, metuo, ne id consilii ceperimus, quod non facile explicare possimus. Quare, quantum potes, adjuva. Quid autem possis, mihi in mentem non venit. In viam quod te des hoc tempore, nihil est, & longum est iter, & non tutum: & non video, quid prodesse possis, si veneris. Vale. Dat. prid. Nonas Novemb. Brundisio.

Lib.

Lib. 14. Epist. 15.

ARGUMENTUM.

*Dicit, se mutasse consilium de mittendo ad
Caesarem Cicerone filio.*

Tullius Terentiae suae S. D. 14

Si vales, bene est; ego valeo. Constitue-
ramus (ut ad te antea scripseram) obviam
Ciceronem Caesari mittere; sed mu-
tavimus consilium, quia de illius adventu
nihil audiebamus. De caeteris rebus, etsi
nihil erat novi, tamen, quid vellimus, &
quid hoc tempore putemus opus esse, ex
Sica poteris cognoscere. Tulliam adhuc
mecum teneo. Valetudinem tuam cura di-
ligenter. Vale. XII. Kal. Quint.

Lib. 14. Epist. 24.

ARGUMENTUM.

*Scribit de litteris a Caesare acceptis, de ejus
adventu, & itinere obviam.*

Tullius Terentiae suae S. D. 15

Si vales bene est; ego valeo. Reddita mi-
hi jam tandem sunt à Caesare litterae sa-
lis liberales: & ipse opinione celerius ven-
urus esse dicitur. Cui utrum obviam pro-
ce-

cedam, an hic eum expectem, cum con-
stituero, faciam te certiore. Tabellarios
mihi velim quamprimum remittas. Vale-
tudinem tuam cura diligenter. Vale. Prid.
Id. Sext.

Lib. 16. Epist. 19.

ARGUMENTUM.

*De litteris, de Demetrio, de Aufidiano no-
mine.*

Tullius Tironi S. D. 16

Expecto tuas litteras de multis rebus, te
ipsum multo magis. Demetrium red-
de nostrum, & aliud, si quid potes boni.
De Aufidiano nomine nihil te hortor; scio
tibi curae esse; sed confice; & si ob eam
rem moraris, accipio causam: si te id non
tenet, advola. Litteras tuas valde expecto.
Vale.

Lib. 16. Epist. 20.

ARGUMENTUM.

*De valetudine curanda, de libris componen-
dis, de olitore, de reditu Tironis.*

Tullius Tironi S. D. 17

Sollicitat, ita vivam, me tua, mi Tiro,
valetudo; sed confido, si diligentiam,
quam instituisi, adhibueris, cito te fi-
mum

mum fore. Libros compone, indicem, cum Metrodoro lubebit, quando ejus arbitratu vivendum est, cum olitore, ut videtur. Tu potes Kalendis expectare gladiatores; postredie redire, & ita censeo. Verum, ut videbitur. Cura te, si me amas, diligenter. Vale.

Lib. 13. Epist. 6. circa finem.

ARGUMENTUM.

Publium Cornelium Valerio commendat.

M. T. Cic. Q. Valerio S. D. 18

Publius Cornelius, qui tibi has litteras reddidit, est mihi a P. Cuspio commendatus; cujus causa quantopere cuperem, deberemque, profecto ex me facile cognovisti. Vehementer te rogo, ut cures, ex hac commendatione mihi Cuspius quam maximas, quamprimum, quam sepius gratias agat. Vale.

Lib. 14. Epist. 16.

ARGUMENTUM.

Argumentum est de litteris, & de Voluntate.

Tullius Terentiae suae S. D. 19

Si vales, bene est; ego valeo. Et si ejusmodi tempora nostra sunt, ut nihil habeat.

beam, quod aut a te litterarum expectem, aut ipse ad te scribam: tamen nescio quomodo. & ipse vestras litteras expecto, & scribo ad vos, cum habeo, qui ferat. Voluntaria debuit in te officiosior esse, quam fuit, & id ipsum, quod fecit, potuit diligentius facere, & cautius: quamquam alia sunt, quae magis curemus, magisque doleamus, quae me ita conficiunt, ut involuerunt, qui me de mea sententia detruserunt. Cura, ut valeas. Prid. Nonas Januarias.

Lib. 14. Epist. 19.

ARGUMENTUM.

Dolorem significat ex filiae valetudine, & difficultatem, quominus possit accedere.

Tullius Terentiae suae S. D. 20

In maximis meis doloribus excruciat me valetudo Tulliae nostrae, de qua nihil est, quod plura scribam tibi enim aequae magis curae esse certo scio. Quod me propius vultis accedere, video ita esse faciendum: etiam ante fecissem: sed me multa impedierunt, quae ne nunc quidem expedita sunt. Sed a Pomponio expecto litteras, quas ad me quamprimum perferendas cures, velim. Da operam, ut valeas.

Lib.

Lib. 13. Epist. 3.

ARGUMENTUM.

Fusum commendat, quem & ante presens presenti commendarat.

Cic. S. D. Memmio. 21

Aulum Fusum unum ex meis intimis observantissimum, studiosissimumque nostri, eruditum hominem, & summa humanitate, tuaque amicitia dignissimum, velim ita tractes, ut mihi coram recepisti: tam mihi gratum id erit, quam quod gratissimum. Ipsum præterea summo officio, & summa observantia tibi in perpetuum devinxis. Vale.

Lib. 13. Epist. 20.

ARGUMENTUM.

Commendat Asclaponem medicum, ut amicum, ut doctum, ut fidelem.

M. T. Cicero Ser. Sulpicio S. D. 22

Asclapone Patrensi medico utor valde familiariter, ejusque tum consuetudo mihi jucunda fuit, tum etiam ars, quam sum expertus in valetudine meorum, in qua mihi tum ipsa scientia, tum etiam

h-

fidelitate, benevolentiaque satisfacit. Hunc igitur tibi commendo; & a te peto, ut des operam, ut intelligat, diligenter me scripsisse de se, meamque commendationem usui magno sibi fuisse. Erit id mihi vehementer gratum. Vale.

Lib. 13. Epist. 25.

ARGUMENTUM.

Agelaretum breviter, sed accurate commendat.

M. T. Cic. Ser. Sulpicio S. D. 23

Hagelaretus Larissæus magnis meis beneficiis ornatus in Consulatu meo memor, & gratus fuit, meque postea diligentissime coluit. Eum tibi magnopere commendo, ut & hospitem, & familiarem meum, & gratum hominem, & virum bonum, & principem civitatis suæ, & tua necessitudine dignissimum. Pergratum mihi feceris, si dederis operam, ut is intelligat, hanc meam commendationem magnam apud te pondus habuisse. Vale.

Lib. 13.

ARGUMENTUM.

Commendat Titurnium Rufum.

Cic. Acilio Procons. S. D. 24

Cum familia Titurnia necessitudo mihi intercedit vetus: ex qua reliquus est M. Titurnius Rufus, qui mihi omni diligentia, atque officio est tuendus. Est igitur in tua potestate, ut ille in me satis sibi praesidii putet esse. Quapropter eum tibi commendo majorem in modum, & abs te peto, efficias, ut is commendatorem hanc intelligat sibi magno adjumento fuisse. Erit id mihi vehementer gratum. Vale.

Lib. 13. Epist. 40.

ARGUMENTUM.

L. & C. Aurelios fratres commendat.

M. T. C. Anchario Qu. F. Procons. S. D. 25

Lucium, & Cajum Aurelios Lucii filios, quibus & ipsis, & patre eorum vito otio familiarissime utor, commendo tibi majorem in modum, adolescentes omnibus optimis artibus ornatos, meos pernecessarios, tua amicitia dignissimos. Si ulla

mea

mea apud te commendario valuit, quod scio multas plurimum valuisse, haec, ut valeat, rogo. Quod si eos honorifice, liberaliterque tractaris, & tibi gratissimos, optimosque adolescentes adjunxeris, & mihi gratissimum feceris. Vale.

Lib. 13. Epist. 38.

ARGUMENTUM.

Brutli negotia, procuratoresque commendat.

Cic. Acilio Procons. S. D. 26

Lucius Brutius eques Rom. adolescens omnibus rebus ornatus in meis familiarissimis est, meque observat diligentissime: cujus cum patre magna mihi fuit amicitia jam inde a quaestura mea Siciliensi. Omnino nunc ipse Brutius Romae mecum est: sed tamen domum ejus, & rem familiarem, & Procuratores tibi sic commendo, ut majore studio commendare non possim. Gratissimum mihi feceris, si curaris, ut intelligat Brutius id, quod ei recepi, hanc meam commendationem sibi magno adjumento fuisse. Vale.

B

Lib. 7.

Lib. 7. Epist. 22.

ARGUMENTUM.

*Auctoritate Jurisconsultorum probat, quod
de controversia quadam dixerat.*

Cic. Trebatio S. D. 27

Illuseras heri inter scyphos, quod dixeram, controversiam esse, posset ne hæres, quod furtum antea factum esset, recte furti agere? Itaque, etsi domum bene potus, seroque redieram, tamen id caput, ubi hæc controversia est, notavi, & descriptum tibi misi, ut scires id, quod tu neminem sensisse dicebas, Sex. Ælium, M. Manilium, M. Brutum sensisse. Ego tamen Scævola, & Testæ assentior. Vale.

Lib. 13. Epist. 32.

ARGUMENTUM.

Commendat duos hospites suos Halesinos.

Cic. Acilio Proconl. S. D. 28

In Halesina civitate tam lauta, quam nobili conjunctissimos habeo & hospitio, & familiaritate M. & C. Clodios, Archagatum, & Philonem. Sed vereor, ne,
quia

quia complures tibi præcipue commendo, exæquare videar ambitione quadam commendationes meas: quaquam a te quidem cumulate satisfit & mihi, & meis omnibus: Sed velim, sic exillimes, hanc familiam, & hos homines mihi maxime esse conjunctos vetustate, officiis, benevolentia. Quamobrem peto à te majorem in modum, ut his omnibus in rebus, quantum tua dignitas, fidesque patietur, commodes. Id si feceris, erit mihi vehementissime gratum. Vale.

Lib. 13. Epist. 47.

ARGUMENTUM.

Egnatium communem amicum commendat.

M. T. C. Siliio S. D. 29

Quid ergo tibi commendem eum, quem ut ipse diligis? Sed tamen, ut scires eum a me non diligi solum, verum etiam amari, ob eam rem tibi hæc scribo. Omnium tuorum officiorum, quæ & multa, & magna sunt, mihi gratissimum fuerit, si ita tractaris Egnatium, ut sentiat, & te a me, & me a te amari. Hoc te vehementer etiam, atque etiam rogo. Illa nostra scilicet ceciderunt. Utamur igitur vulgari

B 2

con-

consolatione. Quid, si hoc melius? Sed hæc coram. Tu fac, quod facis, ut me ames, teque amari a me scias. Vale.

Lib. 13. Epist. 48.

ARGUMENTUM.

Omnes Cyprios, maximeque Paphios commendat.

M. T. C. Sextilio Rufo Quæst. S. D. 30
OMnes tibi commendo Cyprios, sed magis Paphios; quibus tu quæcumque commodaris, erunt mihi gratissima: eoque facio libentius, ut eos tibi commendem, quod & tuæ laudi (cujus ego fautor sum) conducere arbitror, cum primus in eam insulam Quæstor veneris, ea te instituere, quæ sequantur alii; quæ, ut spero, facilius consequere, si & P. Lentuli necessarii tui legem, & ea, quæ a me constituta sunt, sequi volueris. Quam rem tibi confido magnæ laudi fore. Vale.

Lib. 13. Epist. 74.

ARGUMENTUM.

Oppium præsentem, & Egnatii absentis negotia commendat.

M. T. C. Q. Philippo Proconf. S. D. 31
ET si non dubito pro tua in me observantia, proque nostra necessitudine quin

quin commendationem meam memoriâ teneas; tamen etiam, atque etiam eundem tibi L. Oppium familiarem meum, præsentem, & L. Egnatii familiarissimi mei absentis negotia commendo. Tanta mihi cum eo necessitudo est familiaritasque, ut, si mea res esset, non magis laborarem. Quapropter gratissimum mihi feceris, si curaris, ut is intelligat, me a te tantum amari, quantum ipse existimo. Hoc mihi gratius facere nihil potes: idque ut facias, te vehementer rogo. Vale.

Lib. 14. Epist. 6.

ARGUMENTUM.

Excusat infrequentiam litterarum, mandat, ut creditoribus satisfiat: gratias actas nescio a qua non miratur: Pollicem expectat.

M. Tul. Cic. Terentiæ suæ, & Tulliolæ
 S. D. 32

NEc saepe est, cui litteras demus, nec rem habemus ullam, quam scribere velimus. Ex tuis litteris, quas proxime accepi, cognovi prædium nullum venire potuisse: quare videas velim, quomodo

fa-

satisfiat ei, cui scis me satisfieri velle. Quod nostra tibi gratias agit, id ego non miror te mereri, ut ea tibi merito tuo gratias agere possit. Pollicem, si adhuc non est profectus, quam primum fac, extrudas, Cura, ut valeas. Idib. Quint. Vale.

Lib. 16. Epist. 4.

ARGUMENTUM.

Scribit de sua sollicitudine, suoque ad Alyziam accessu: rogat, ut valetudinem diligenter curet.

M. Tul. Cic. Tironi S.D.

NON queo ad te, nec lubet scribere, quo animo sim affectus: tantum scribo & tibi, & mihi maxima voluptati fore, si te firmum quamprimum videro. Tertio die abs te ad Alyziam accesseram. Is locus est citra Leucadem stadia cxx. Leucade aut te ipsum, aut tuas literas a Marione putabam me accepturum. Quantum me diligis, tantum fac, ut valeas, vel quantum a te me scis diligi. Nonis Novemb. Alyzia. Vale.

LIBER II.

Lib. 2. Epist. 14.

ARGUMENTUM.

Commendat Fabium a quinque rebus, bonitate, doctrina, ingenio, modestia, amicitia sua.

M. Tul. Cic. Imp. M. Coelio Aedili Cur. S. D.

MARCO Fabio viro optimo, & homine doctissimo familiarissime utor, mirificeque eum diligo, cum propter summum ejus ingenium, summamque doctrinam, tum propter singularem modestiam, ejus negotium sic velim suscipias, ut si esset res mea. Novi ego vos magnos patronos: hominem occidat oportet, qui vestra opera uti velit: sed in hoc homine nullam accipio exculationem: omnia relinques, si me amabis, cum tua opera Fabius uti volet. Ego res Romanas vehementer expecto, & desidero: in primisque, quid agas, scire cupio: nam jandiu propter hyemis magnitudinem nihil novi ad nos afferebatur. Vale.

Lib. 16. Epist. 2.

ARGUMENTUM.

Scribit, se adversis ventis Corcyra teneri, hortaturque Tironem, ut se curet, nec nisi confirmatus naviget.

M. Tul. Cic. S. D. Tironi suo.

Septimum jam diem Corcyrae tenebamur, Quintus autem pater, & filius Buthroti, solliciti eramus de tua valetudine mirum in modum: nec mirabamur, nihil a te litterarum; iis enim ventis istinc navigatur, qui si essent, nos Corcyrae non sederemus. Cura igitur te, & confirma: & cum commodè, & per valetudinem, & per anni tempus navigare poteris, ad nos amantissimos tui veni. Nemo nos amat, qui te non diligat. Carus omnibus, expectatusque venies. Cura, ut valeas etiam atque etiam, Tiro noster. Vale. XV. Kal. Novemb. Corcyrae.

Lib. 4. Epist. 15.

ARGUMENTUM.

Hortatur, ut communem fortunam fortiter ferat.

M. Tul. Cic. S. D. Cn. Plancio. 2

Accepi perbreves tuas litteras, quibus id, quod scire cupiebam, cognos-

gnoscre non potui: cognovi autem id, quod mihi dubium non fuit: nam quam fortiter ferres communes miseras, non intellexi; quam me amares, facile perspexi; sed hoc sciebam. Illud si scissem, ad id meas litteras accommodassem. Sed tamen etiam antea scripsi, quae existimavi, te scire oportere, tamen hoc tempore breviter commonendum putavi, ne quo periculo te proprio existimares esse: in magno omnes, sed tamen in communi sumus. Quare non debes aut propriam fortunam, & praecipuam postulare, aut communem recusare. Quapropter eo animo tuius inter nos, quo semper fuimus; quod de te sperare, de me praestare possim. Vale.

Lib. 7. Epist. 4.

ARGUMENTUM.

Praemonet Marium de adventu suo in Pompejanum.

M. Tul. Cic. Mario S. D. 4

AD ix. Kal. Julias in Cumulum veni cum Libone tuo, vel nostro potius in Pompejanum statim cogito: sed faciam te ante certiore. Te cum semper valere cupio, tum certe, dum hic tuus: vides enim,

enim, quanto post una futuri sumus, quia scit tuum familiarem esse, crebro ad
 Quare, si quid constitutum cum podagra cenam invitat: adhuc non potuit perdu-
 habes, fac in alium diem differas. Cura cere: sed mihi tamen gratum est. Vale.
 igitur, ut valeas, & me hoc biduo, aut
 triduo exspecta. Vale.

Lib. 7. Epist. 9.

ARGUMENTUM.

*Litterarum officium a Trebatio requirit;
 monet, ne reditum in urbem praeprere
 cupiat.*

M. Tul. Cic. Trebatio S. D.

Jamdiu ignoro, quid agas: nihil enim
 scribis: neque ego ad te his duobus
 mensibus scripseram; quia cum Q. fratre
 meo non eras, quo mitterem, aut cui da-
 rem, nesciebam. Cupio scire, quid agas,
 & ubi sis hvernaturus. Equidem velim cum
 Caesare; sed ad eum proper ejus occupa-
 tiones nihil sum ausus scribere: ad Balbum
 tamen scripsi. Tu tibi deesse noli; serius
 potius ad nos, dum plenior. Quod huc
 properes, nihil est, praesertim Vacerra
 mortuo: sed tibi consilium non deest. Quid
 constitueris, cupio scire. Co. Octavio,
 an Cn. Cornelius? Tuus quidem familiaris,
 summo genere natus, terrae filius: is me,
 quia

Lib. 7. Epist. 15.

ARGUMENTUM.

*Declarat suum absentis Trebatii desiderium
 & gratulatur de C. Marii familiaritate.*

M. Tul. Cic. Trebatio S. D.

Quam sint morosi, qui amant, vel ex
 hoc intelligi potest. Molestum fer-
 bam antea, te invitum istuc esse:
 pungit me rursus, quod scribis, te esse istuc
 libenter. Neque enim mea commendatione
 te non delectari facile patiebar: & nunc
 angor, quidquam tibi sine me esse jucun-
 dum. Sed tamen hoc malo nos ferre deside-
 rium, quam te non ea, quae spero, consequi.
 Quod vero in C. Marii, suavissimi, doctis-
 si, nique hominis familiaritatem venisti, non
 dici potest, quam valde gaudeam: qui,
 fac, ut te quam maxime diligat. Mihi cre-
 de, nihil ex ista provincia potes, quod
 jucundius sit, deportare. Cura, ut valeas.

Lib.

Lib. 9. Epist. 23.

ARGUMENTUM.

Prænuñciat Pæto adventum suum: quam enim audierit, eum pedibus laborare, se tamen putare ait, coquum illius articulari morbo non impediri, quo minus cœnam possit apparare.

M. Tul. Cic. Papirio Pæto S.D. 7.

Heri veni in Cumanum; cras ad te fortasse: sed cum certum sciam, faciam te paulo ante certiore. Etsi M. Caparius, cum mihi in sylva Gallinaria obviam venisset, quæsiissemque, quid ageres, dixit, te in lecto esse, quod ex pedibus laborares: tui scilicet moleste, ut debuisset tamen constitui ad te venire, ut & viderem te, & viderem, & cœnarem etiam. Non enim arbitror, coquum etiam te arthriticum habere. Expecta igitur hospitem cum minime edacem, tum inimicum cœnis sumptuosus. Vale.

Lib. 10.

Lib. 10. Epist. 2.

ARGUMENTUM.

Excusat se, quod in Senatum ad agendam Planci causam non venerit: & officium suum pollicetur in iis rebus, quæ præsentiam suam requirere videbuntur.

M. Tul. Cic. S.D. Munatio Planco Imper. Conf. Desig. 8

Meu studium honori tuo pro necessitudine nostra non defuisset, si aut tuo in Senatum, aut honeste venire potuissem. Sed nec sine periculo quisquam libere de Republica sentiens versari potest in summa impunitate gladiatorum; nec nostræ dignitatis videtur esse, ibi sententiam de Republica dicere, ubi me & melius, & proprius audiant armati, quam Senatores. Quapropter in privatis rebus nullum desiderabis: ne in publicis quidem. Si quid erit, in quo me interesse necesse sit, nunquam deero, ne cum periculo quidem meo, dignitati tuæ. In iis autem rebus, quæ nihilominus, ut ego absim, confici possunt, peto à te, ut me rationem habere

bere velis & salutis, & dignitatis mea
Vale.

Lib. II. Epist. 15.

ARGUMENTUM.

Laudat officium, & diligentiam Bruti; voluptatem, letitiamque omnium significat ex Bruti, Plancique conjunctione: eumque hortatur, ut in tuenda Rep. seipsum vincat.

M. Tul. Cic. S. D. Bruto Imp.

ET si mihi tuæ litteræ jucundissimæ sunt, tamen jucundius fuit, quod in summa occupatione tua Planco collegæ mandasti, ut te mihi per litteras excusaret; quod fecit ille diligenter. Mihi autem nihil amabilius officio tuo, & diligentia. Conjunctiono tua cum collega, concordiaque vestra, quæ litteris communibus declarata est, Senatui, Populoque Rom. gratissima accidit. Quod superest, perge mi Brute, & jam non cum aliis, sed tecum ipse certa. Plura scribere non debeo præsertim ad te, quo magistro brevitatis uti cogito. Litteras tuas vehementer expecto. & quidem tales, quales maxime opto. Vale.

Lib.

Lib. II. Epist. 25.

ARGUMENTUM.

Scribit, se brevitatem in scribendo amare Bruti exemplo: Reipublicæ spem in ipso, & in Planco esse: de M. Bruto nihil certi.

M. Tul. Cic. S. D. Bruto.

EXpectanti mihi tuas quotidie litteras Lupus noster subito denunciavit, ut ad te scriberem, si quid vellem. Ego autem, etsi, quid scriberem non habebam, (acta enim ad te mitti sciebam; inanem autem sermonem litterarum tibi injucundum esse audiebam) brevitatem sequutus sum te magistro. Scito igitur, in te, & in collega spem omnem esse. De Bruto autem nihil adhuc certi, quem ego, quemadmodum præcipis, privatis litteris ad bellum commune vocare non desino: qui utinam jam adesset: intestinum urbis malum, quod est non mediocre, minus timeremus. Sed quid ago? Non imitor brevitatem scribendi tuam. Altera jam pagella procedit. Vince, & vale. XIV. Kal. Quint.

Lib.

Lib. 12. Epist. 20.

ARGUMENTUM.

Jocatur, quia Cornificius Sinuessana villa hospitio uti noluerat; & crebras ab eo literas petit.

M.T.C. Cornificio Collegæ S.D. 11

CRatæ mihi tuæ litteræ, nisi quod Sinuessanum diversoriolum contempisti. Quam quidem contumeliam villa pusilla iniquo animo feret, nisi in Cumano, & Pompejano reddideris omnia pro omnibus. Sic igitur facies, meque amabis, & scripto aliquo læcesses: ego enim respondere facilius possum, quam provocare. Quod si, ut es, cessabis, læcessam: nec tua ignavia etiam inertiam afferet. Plura otiosus. Hæc, cum essem in Senatu, exaravi. Vale.

Lib. 12. Epist. 21.

ARGUMENTUM.

Commendat Anicium, ejusque negotia & dignitatem.

M. Tul. Cic. Cornificio S.D. 12

CAjus Anicius familiaris meus, vir omnibus rebus ornatus, negotiorum suo-

suorum causa legatus est in Africam legatione libera. Eum velim rebus omnibus adjuves, operamque des, ut quam commodissimè sua negotia conficiat. In primisque, quod ei carissimum est, dignitatem ejus tibi commendo. Idque a te peto, quod ipse in provincia facere sum solitus non rogatus, ut omnibus Senatoribus li-stores darem: quod idem acceperam, & cognoveram a summis viris factitatum. Hoc igitur, mi Cornifici, facies: cæterisque rebus omnibus, ejus dignitati, rei-que, si me amas, consules. Id erit mihi gratissimum. Da operam, ut valeas.

Lib. 12. Epist. 27.

ARGUMENTUM.

Aufidii Equitis Romani Africana negotia commendat.

M. Tul. Cic. S.D. Cornificio. 13

Sex Aufidius & observantiâ, qua me com-ut, accedit ad proximos. & splendore Equiti Rom. nemini cedit. Est autem ita temperatis, moderatitque moribus, ut summa severitas suam cum humanitate iugatur. Cujus tibi negotia, quæ sunt in Africa, ita commendo, ut majore studio,

C

ma-

magisve ex animo commendare non pos-
sim. Pergratum mihi feceris, si dederis
operam, ut is intelligat, meas apud te
litteras maximum pondus habuisse. Hoc te
vehementer, mi Cornifici, rogo. Vale.

Lib. 13. Epist. 2.

ARGUMENTUM.

*Petit, ut Evandro Statuario de sacrarii
habitatione accommodet.*

M. Tul. Cic. S. D. Memmio. 14

CAJO Aviano Evandro, qui habitat in
tuo sacrario, & ipso multum utor,
& patrono ejus M. Emilio familiarissi-
mè. Peto igitur a te majorem in mo-
dum, quod sine tua molestia fiat, ut ei
de habitatione accommodes. Nam propter
opera instituta multa multorum, subi-
tum est ei remigrare Kal. Quintil. Im-
pedior verecundiâ, ne te pluribus ver-
bis rogem. Neque tamen dubito, quin,
si tua nihil, aut non multum intersit,
eo sis animo, quo ego essem, si quid tu
me rogares, mihi certè gratissimum fe-
ceris. Vale.

Lib.

Lib. 13. Epist. 13.

ARGUMENTUM.

*L. Castronium ex Lucensi municipio commen-
dat.*

M. Tul. Cic. Bruto S. D. 15

LUCIUS Castronius Pætus longè Princeps
municipii Lucensi est honestus, gra-
vis, plenus officii, bonus planè vir, &
cum virtutibus, tum etiam fortuna, si
quid hoc ad rem pertinet, ornatus; meus
autem est familiarissimus, sic prorsus, ut
nostri ordinis observet neminem diligen-
tius. Quare & ut meum amicum, & ut
tuâ dignum amicitia tibi commendo: tui,
quibuscumque rebus commodaveris, tibi
perfecto jucundum, mihi certè erit gra-
tum. Vale.

Lib. 13. Epist. 23.

ARGUMENTUM.

L. Cossinium libertum commendat.

M. Tul. Cic. Ser. Sulpicio S. D. 16

LUCIO Cossinio amico, & tribuli meo
valde familiariter utor. Nam & inter
nosmetipsos verus usus intercedit, & Ar-
ticus noster majorem etiam mihi cum Cos-
sino

C 2

sino

finio consuetudinem fecit. Itaque tota Cossinii domus me diligit, in primisque libertus ejus L. Cossinius Anchialus homo & patrono, & patroni necessariis, quo in numero ego sum, probatissimus. Hinc tibi ita commendo, ut si meus libertus esset, eodemque apud me loco esset, quo & est apud patronum suum, majore studio commendare non possem. Quare pergratum mihi feceris, si eum in amicitiam tuam receperis; atque eum, quod sine molestia tua fiat, si qua in re opus ei fuerit, juveris. Id & mihi vehementer gratum erit & postea tibi jucundum: hominem enim sumam probitate, humanitate, observantiaque cognosces. Vale.

Lib. 13. Epist. 30.

ARGUMENTUM.

L. Manlium in hereditate fraterna, & omnibus in rebus commendat.

M. T. Cic. Acilio Procons. S. D. 17

Lucius Manlius est Sosis: is fuit Catinensis, sed est una cum reliquis Neapolitanis Civis Romanus factus. Decurioque Neapoli. Erat enim adscriptus in id municipium ante civitatem lociis, & Latinis

bis datam. Ejus frater Catinæ nuper mortuus est. Nullam omnino arbitramur de ea hereditate controversiam eum habiturum: & est hodie in bonis: sed quando habet præterea negotia vetera in Sicilia sua; & hanc hereditatem fraternam, & omnia ejus tibi commendo; in primisque ipsum virum optimum, mihi que familiarissimum iis studiis litterarum, doctrinæque præditum, quibus ego maximè delector. Peto igitur abs te, ut eum, si ve aderit, si ve non venerit in Siciliam, in meis intimis, maximèque necessariis scias esse: itaque tractes, ut intelligat, meam commendationem sibi magno adjumento fuisse. Vale.

Lib. 13. Epist. 50.

ARGUMENTUM.

Petit, ut Manium Curium ab omni incommodo, detrimento, molestiaque integrum conservet. Vide epist. 17.

M. T. C. Aucto Procons. S. D. 18

Suam ipsi hoc mihi pro tuâ in me observantia, quam penitus perspexi, quando Brundisii fuimus, ut ad te familiariter, & quasi pro meo jure scriberem, si qua res esset, de qua valde laborarem. Man-

Cu-

Curius, qui Patris negotiatur, ita mihi familiaris est, ut nihil possit esse conjunctius. Multa illius in me officia, multa in illum mea, quodque maximum est, summus inter nos amor, & mutus. Quæ cum ita sint, si ullam in amicitia mea spem habes; si ea, quæ in me officia, & studia Brundusii contulisti, vis mihi etiam gratiora efficere, quamquam sunt gratissima; si me a tuis omnibus amari vides, hoc mihi da, atque largire, ut Manium Curium sartum, & tectum, ut ajunt, ab omnique incommodo, detrimento, molestia sincerum, integramque conserves. Et ipse spondeo, & omnes hoc tibi tui pro me recipient, ex mea amicitia, & ex tuo in me officio maximum te fructum, summamque voluptatem esse capturum. Vale.

Lib. 13. Epist. 54.

ARGUMENTUM.

Primum agit gratias Thermo, quod Marcilium liberalissime tractaverit deinde petit, operam det, ne socrus Marcij rea fiat.

M. T. C. Thermo Proptatori S. D. 19

Cum mihi multa grata sunt, quæ tu adductus meâ commendatione fecisti.

tum

tum in primis, quod M. Marcilium amici, atque interpretis mei filium liberalissime tractavisti. Venit enim Laodiceam, & tibi apud me, mihi que propter te gratias maximas egit. Quare, quod reliquum est, a te peto, quando apud gratos homines beneficium ponis, ut eo libentius his comodes, operamque des, quoad fides tua patietur, ut socrus adolescentis rea ne fiat. Ego cum antea studiosè commendabam Marcilium, tum multo nunc studiosius, quod in longa apparitione singularem, & prope incredibilem patris Marcij fidem, abstinentiam, modestiamque cognovi. Vale.

Lib. 13. Epist. 76.

ARGUMENTUM.

Petit, ut C. Valgius emptam in agro Fregellano possessionem liberam, immunemque habeat.

M. Tul. Cic. Quatuor Viris, & Decuriombus S. D.

Tanta mihi cum Qu. Hippio causa necessitudinis sunt, ut nihil possit esse conjunctius, quam nos inter nos sumus. Quod nisi ita esset, præter mea consuetudine,

20

dine, ut vobis nulla in re molestus essem, etenim vos mihi optimi testes estis, cum mihi persuasum esset, nihil esse, quod a vobis impetrare non possem, nunquam me tamen gravem vobis esse voluisse. Vehementer igitur vos etiam, atque etiam rogo, ut honoris mei causa liberissimè C. Valgium Hippianum tractetis, remque cum eo conficiatis; ut quam possessionem habet in agro Fregellano, a vobis emptam, eam libetam, & immunem habere possit. Id si a vobis impetraro, summo me beneficio vestro affectum arbitror. Valere.

Lib. 15. Epist. 8.

ARGUMENTUM.

G. Marcello de Consulatu gratulatur; suamque illi dignitatem commendat.

M. Tul. Cic. Procons. C. Marcello
Cons. Desig. S. D.

21
Maxima sum lætitia affectus, cum auctivi te Consulatum factum esse: eumque honorem tibi Deos fortunare volo, atque à te pro tua, parentisque tui dignitate administrari. Nam cum te semper dilexi, amavique, quod mei amantissimum cognovi
in

In omni varietate rerum mearum: tum patris tui pluribus beneficiis, vel defensus tristibus temporibus, vel ornatus secundis, necesse est, ut & sim totus vester, & esse debeam: cum præsertim matris tuæ gravissimæ, atque optimæ foeminae majora erga salutem, dignitatemque meam studia, quam erant à muliere postulanda, perspexerim. Quapropter a te peto majorem in modum, ut me absentem diligas, atque defendas. Vale.

Lib. 15. Epist. 9.

ARGUMENTUM.

Gratulatur C. Marcello de filio Consule facto: erat autem collega Ciceronis in augurato; ac libros quoque de jure augurali composuit. lib. 2. de Divin. & Carisius.

M. Tul. Cic. Procons. C. Marcello
Collega S. D.

22
Marcellum tuum Consulatum factum, teque eâ lætitia affectum esse, quam maxime optasti, mirum in modum gaudeo; idque cum ipsius causa, tum quod te omnibus secundissimis rebus dignissimum iudico: cujus erga me si singularem benevolentiam vel in labore meo, vel in honore pertexi: totam denique domum vestram
vel

vel salutis, vel dignitatis meae studiosissimam, cupidissimamque cognovi. Quam gratum mihi feceris, si uxori tuae Juniae gravissimae, atque optimae foeminae meae verbis eris gratulatus. A te id, quod consuevisti, peto, ut me absentem diligas, atque defendas. Vale.

Lib. 10. Epist. 14.

ARGUMENTUM.

Laudat Plancum de subsidio Reipublicae ferendo; hortatur, ut Antonium ad Mutinam fufum persequatur, ac perdat.

M. Tul. Cic. Planco Imp. Conf. Des.

S. D.

23
O Gratam famam biduo ante victoriam, de subsidio tuo, de studio, de celeritate, de copiis! Atque etiam hostibus fufis spes omnis in te est. Fugisse enim ex praelio Mutinensi dicuntur notissimi latronum duces. Est autem non minus gratum extrema delere, quam prima depellere. Equidem expectabam jam tuas litteras, idque cum multis: sperabamque etiam Lepidum temporibus admonitum tecum & Reip. satis esse facturum. In illam igitur curam incumbere, mi Plance, ut ne qua seintilla teterimi belli relinquatur. Quod

si erit factum, & Rempublicam divino beneficio affeceris, & ipse aeternam gloriam consequere. III. Id. Maji. Vale.

Lib. 15. Epist. 11.

ARGUMENTUM.

Agit gratias consuli Marcello, quod supplicationem sibi decreverit.

M. Tul. Cic. Imp. C. Marcello Conf.

Design. S. D.

24

Quantae tibi curae meus honos fuerit, & quam idem extiteris Consul in me ornando, & amplificando, qui fueras semper cum parentibus tuis, & cum tota domo, etsi res ipsa loquebatur, cognovi tamen ex meorum omnium litteris. Itaque nihil est tantum, quod ego non tua causa debeam, facturumque sim cum studio, tum libenter. Nam magni interest, cui debeas: debere autem nemini malui, quam tibi: cui me cum studia communia, beneficia paterna, tuaque jam ante conjuncta: tum accedit, mea quidem sententia. maximum vinculum, quod ita Rempublicam geris, atque gessisti, qua mihi charius nihil est, ut quantum tibi omnes boni debeant, quo minus tantumdem ego unus

unus debeam, non recusem. Quamobrem tibi velim ii sint exitus, quos mereris, & quos fore confido. Ego, si me navigatio non morabitur, quæ incurrebat in ipsos Etesias, propediem te, ut spero, videbo.

Lib. 15. Epist. 12.

ARGUMENTUM.

Gratulatur L. Paulo de consulatu, sicut ep.

8. gratulatus est Marcello: & ab eo petit, ut operam det, ne quid sibi temporis ad annum provinciale munus addatur.

M. Tul. Cic. Imp. S. D. L. Paulo
Conf. Def.

ET si mihi nunquam fuit dubium, quin te populus Rom. pro tuis summis in Reipublicam meritis, & pro amplissima familia dignitate summo studio, cunctis suffragiis Consullem facturus esset, tamen incredibili letitiâ sum affectus, cum id mihi nunciatum est, eumque honorem tibi Deos fortunare volo, a teque ex tua, majorumque tuorum dignitate administrari. Atque utinam præsens illum diem mihi optatissimum videre potuissem, proque tuis amplissimis erga me studiis, atque beneficiis tibi operam meam, studiumque navare. Quam mihi facultatem quando hic

nec

nec opinatus, & improvisus provinciæ casus eripuit: tamen, ut te Consullem Rempublicam pro tua dignitate gerentem videre possim, magnopere a te peto, ut operam des, efficias, ne quid mihi fiat injuriæ, neve quid temporis ad annum meum munus accedat: quod si feceris, magnus ad tua pristina erga me studia cumulus accedet. Vale.

Lib. 16. Epist. 12.

ARGUMENTUM.

Narrat, quam periculosum sit Tironi, post morbum in viam se dare, exigitque solitam ejus operam in studiis.

M. Tul. Cic. Tironi S. D. 26

EGO vero cupio, te ad me venire: sed viam timeo: gravissimè agrotasti: inedia, & purgationibus, & vi ipsius morbi consumptus es. Graves solent offensiones esse ex gravibus morbis. si qua culpa commissa est. Jam ad id biduum, quod fueris in via, dum in Cumanum venis, accedent continuo ad reditum dies quinque. Ego in Fermiano ad III. Kalend. esse volo: ibi te ut firmum ostendam, mi Tiro, effice.

fice. Litterulæ meæ, sive nostræ tui desiderio oblanguerunt: hac tamen epistola, quam Acaus attulit, oculos paulum sustulerunt] Pomponius erat apud me, cum hæc scribebam: hilare, & libenter ei cupienti audire nostra, dixi, sine te omnia mea muta esse. Tu Musis nostris para, ut operas reddas: nostra ad diem dictam sient: docui enim te, fides etymologiam quam haberet. Fac plane, ut valeas: nos ad summum. Vale. XIV. Kal. Januarii.

Lib. 16. Epist. 13.

ARGUMENTUM.

Suam de Tironis valetudine sollicitudinem significat.

M. Tul. Cic. Tironi S.D.

27

ÆGypta ad me venit pridie Idus Apr. Is etsi mihi nuntiavit, te plane febri carere, & bellè habere, tamen quod negavit, te potuisse ad me scribere, curam mihi attulit, & eò magis, quòd Hermia, quem eodem die venire oportuerat, non venerat. Incredibili tum sollicitudine de tua valetudine: qua si me liberaris, ego te omni cura liberabo. Plura scriberem, si jam putarem, libenter te legere posse.

In-

Ingenium tuum, quod ego maximi facio, confer ad te mihi, tibi que conservandum. Cura te etiam, atque etiam diligenter. Vale. Scripta jam epistolâ, Hermia venit. Accepi tuam epistolam vacillantibus litterulis: nec mirum, tam gravi morbo. Ego ad te Ægyptam misi, quod nec inhumanus est, & te visus est mihi diligere, ut istecum esset, & cum eo coquam, quo uterere. Iterum Vale.

Lib. 16. Epist. 14.

ARGUMENTUM.

Tirone agrotante, litterarum suavitate, & fructu se carere dicit: eumque rogat, ut omnem curam ad convalescendum adhibeat.

M. Tul. Cic. Tironi S.D.

28

ANdricus postridie ad me venit, quam expectaram; itaque habui noctem penam timoris, ac miseris. Tuis litteris nihil sum factus certior, quomodo te haberes; sed tamen sum recreatus. Ego omni delectatione, litterisque omnibus careo; eas, antequam te videro, attingere non possem. Medico mercedis quantum poscet, praestanti iubeto: id scripsi ad Manium.

Au-

Audio , te animo angī , & medicum dicere , ex eo te laborare. Si meā diligis , excita ex somno tuas litteras , humanitatemque , propter quam mihi es charissimus. Nunc opus est , te animo valere , ut corpore possis : id cum tuā , tum meā causā facias , à te peto. Acastum retine , quo commodius tibi ministretur. Conserva te mihi : dies promissorum adest quem etiam representabo , si adveneris. Etiam , atque etiam vale. III. Id. Apr.

Lib. 16. Epist. 7.

ARGUMENTUM.

Cohortatio ad valetudinem curandam.

Tullius , & Cicero , & Q. Pater , &

Q. Fil. Tironi S.D.

29

Variè sum affectus tuis litteris , valde priore paginā perturbatus , paulum alterā recreatus. Quare nunc quidem non dubito , quin , quoad plane valeas , te neque navigationi , neque viæ committas : facte maturè videro , si plenè confirmatum videro. De medico , & tu bene existimari scribis , & ego sic audio : sed plane curationes ejus non probo : jus enim dandum tibi

tibi non fuit , qui in becillo stomacho esses. Sed tamen & ad illum scripsi accurate , & ad Lysonem ; ad Curium vero suavissimum hominem , & summi officii , summæque humanitatis multa scripsi : in his etiam , ut si tibi videretur , te ad se transferret : Lyso enim noster vereor , ne negligentior sit ; primum , quia omnes Græci : deinde , quod , cum a me litteras accepisset , mihi nullas remisit : sed eum tu laudas. Tu igitur , quid faciendum sit , judicabis. Illud , mi Tiro , te rogo , sumptui ne parcas ul' à in re , quā ad valetudinem opus sit. Scripsi ad Curium , quod dixisses , daret. Medico ipsi puto aliquid dandum esse , quò sit studiosior. Innumerabilia tua sunt in me officia , domestica , forensia , urbana , provincialia , in re privata , in publica , in studiis , in litteris nostris , omnia viceris , si ut spero , te validum videro. Ego puto te bellissimè , si rectè erit , cum Quæstore Metcinio decursurum. Non inhumanus est , teque , ut mihi visus est , diligit : & cum valetudini tuæ diligentissimè consulueris , tum , mi Tiro , consulto navigationi. Nullā in re jam te cōstare volo : nihil laboro , nisi ut salvus sis. Sic habeto , mi Tiro , neminem esse,

D

qui

qui me amet, quin idem te amet; & cum tua, & mea maxime interest te valere, tum multis est curæ. Adhuc, dum mihi nullo loco deesse vis, nunquam te confirmare potuisti. Nunc te nihil impedit: omnia depone, corpori servi. Quantam diligentiam in valetudinem tuam contuleris, tanti me fieri à te judicabo. Vale mi Tiro, vale, vale, & salve. Lepta tibi salutem dicit, & omnes. Vale. VII. Id. Novemb. Leucade.

LIBER III.

Lib. 1. Epist. 3.

ARGUMENTUM.

*Commendat Aul. Trebonium amicum suum
splendidum Equitem Romanum.*

M. Tul. Cic. P. Lentulo S.D. I

Aulo Trebonio, qui in tua provincia magna negotia, & ampla, & expedita habet, multos annos uter valde familiariter. Is cum antea semper & suo splendore. & nostra, ceterorumque provinciarum commendatione gratissimus in provincia fuit; tum hoc tempore propius

tantum in me amorem, nostramque necessitudinem vehementer confidit, his meis literis se apud te gratiosum fore: quæ ne spes eum fallat, vehementer te rogo, commendoque tibi ejus omnia negotia, liberos, procuratores, familiam; in primisque; ut quæ T. Appius de ejus re decreverit, ea comprobes, omnibusque rebus eum ita tractes, ut intelligat, nostram commendationem non vulgarem fuisse. Vale.

Lib. 16. Epist. 1.

ARGUMENTUM.

*Cum rediret Romam Cicerone ex Cilicia,
egrum Tironem libertum Patris reliquit,
quem his fere omnibus epistolis rogat, ut
valetudinem curet.*

Tullius, & Cicerone F. & Q.S.D. Tironi humanissimo, & optimo. 2

Vide, quanta in te sit suavitas: duas horas Thyrei sumus. Xenomenes hospes tam te diligit, quam si vixisset tecum. Is omnia pollicitus est, quæ tibi essent opus: factorum puto. Mihi placebat, si firmior esses, ut te Leucadem deportares, ut ibi te plane confirmares: videbis, quia Curio, quid Lytoni, quid medico placeat. Solebam ad te Marionem remittere: quem,

D. 2

cum

cum meliuscule tibi esset, ad me mitteres: sed cogitavi unas litteras Marionem afferre posse, me autem crebras expectare. Poteris igitur, & facies, si me diligis, ut quotidie sit Acastus in portu. Multi erunt, quibus rectè litteras dare possis, qui ad me libenter perferant. Equidem Patras euntem neminem prætermittam. Ego omnem spem tui diligenter curandi in Curio habeo; nihil potest illo fieri humanius, nihil nostri amantius. Ei te totum trade. Malo te paulo post valentem, quam statim imbecillum videre. Cura igitur nihil aliud, nisi ut tu valeas: cætera ego curabo. Etiam atque etiam vale. Leucade proficiens. VII. Id. Novemb.

Lib. 1. Epist. 6.

ARGUMENTUM.

Tota videtur esse consolatoria epistola: consolatur enim Lentulum ex comparatione temporum suorum, cum in exilium pulsus, ad extremum & patriam, & dignitatem recuperavit. Brevis est epistola, quia Pollio ad Lentulum ibat omnia narraturus.

M. Tul. Cic. P. Lentulo S.D.

Quægerantur, accipies ex Pollione, qui omnibus negotiis non interfuit solus.

3

rem.

sed præfuit. Me in summo dolore, quem in tuis rebus capio, maximè scilicet consolatur spes, quod valde suspicor fore, ut infringatur hominum improbitas, & consiliis tuorum amicorum, & ipsâ die, qua debilitantur cogitationes, & inimicorum, & proditorum. Facile secundo loco me consolatur recordatio meorum temporum, quorum imaginem video in rebus tuis. Nam etsi minore in te violatur tua dignitas, quam mea satis afflictâ sit, tamen est tanta similitudo, ut sperem, te mihi ignoscere, si ea non timuerim, quæ ne tu quidem unquam timenda duxisti. Sed præta te eum, qui mihi a teneris (ut Græci dicunt) unguiculis es cognitus. Illustrabit, mihi crede, tuam amplitudinem hominum injuria: a me omnia summa in te studia, officiaque expecta; non fallam opinionem tuam. Vale.

Lib. 2. Epist. 5.

ARGUMENTUM.

Gratulatur Curioni, quod & Rome non sit, ubi multa contra Rempub. committuntur: & ibi sit, ubi ex rectè factis magnam laudem consequatur. Postremo eum ad suscipiendam Rempub. ejus maximè patrocinio indigentem, hortatur.

M. Tul. Cic. Curioni S.P.D.

4

Hæc negotia quomodo se habent, ne epistola quidem audeo narrare tibi.

Etsi

Eti, ubicumque es (ut scripsi ad te antea) in eadem es navi; tamen, quod abes, gratulor; vel quia non vides ea quæ nos; vel quod excelso, & illustri loco sita sit laus tua; in plurimorum & sociorum & civium conspectu; quæ ad nos nec obscuro, nec vario sermone, sed & clarissima. & ur̄a omnium voce perfertur. Unum illud nescio, gratuler ne tibi, an timeam, quod mirabilis est expectatio reditus tui: non quod verear, ne tua virtus opinioni hominum non respondeat; sed, mehercule, ne cum venis non habeas jam, quod cures: ita sunt omnia debilitata jam, & propè extincta. Sed hæc ipsa nescio, rectè ne sint litteris commissa; quare cetera cognosces ex aliis. Tu tamen, si ve habes aliquam spem de Republica, si ve desperas, ea para meditare, cogita, quæ esse in eo cive, ac viro debent, qui sit Rempublicam assistam, & oppressam miseris temporibus, ac perditis moribus, in veterem dignitatem, ac libertatem vindicaturus. Vale.

Lib. 5. Epist. 6.

ARGUMENTUM.

Narrat, se diligentiam adhibuisse, ne Sextio succederetur: ac scribit de domo a se empta.

M. T. C. S. D. P. Sextio L. F. Procons.

Cum ad me Decius libratius venisset,

egissetque mecum, ut operam darem,

re

ne tibi hoc tempore succederetur: quamquam illum hominem frugi, & tibi amicis existimabam; tamen, quod memoria tenebam, cujusmodi ad me litteras antea misisses, non satis credidi homini prudenti, tam valdè esse mutatam voluntatem tuam. Sed posteaquam, & Cornelia tua Terentiam convenit, & ego cum Q. Cornelio locutus sum, adhibui diligentiam, quotiescumque Senatus fuit; ut adessem; plurimumque in eo negotii habui, ut Q. Fufium Tribunum plebis, & ceteros, ad quos tu scripseras, cogere mihi potius credere, quam tuis litteris. Omnino res tota in mensem Januarii rejecta erat; sed facile obrinebatur. Ego tuam gratulationem commotus, quod ad me pridem scripseras, velle te bene evenire, quod de Crasso domum emissem, emi eam ipsam domum tricies quinquies H. S. aliquanto post tuam gratulationem. Itaque me nunc scito tantum habere æris alieni, ut cupiam conjurare, si quis me recipiat. Sed partim odio inducti me excludunt, & aperte vindicem conjurationis oderunt: partim non credunt, & a me infidias metuant: nec putant ei nunquos deesse posse, qui ex obidione sceneratores exerceat. Omnino

fe-

semisibus magna copia est. Ego autem meis rebus gestis hoc sum affecutus, ut bonum nomen adeptus existimer. Domum tuam, atque ædificationem omnem perpexi, & vehementer probavi, Antonium, et si ejus in me officia omnes desiderant, tamen in Senatu gravissimè, ac diligentissimè defendi: Senatūque vehementer oratione meâ, atque auctoritate commovi. Tu ad me velim litteras crebrius mittas. Vale.

Lib. 10. Epist. 27.

ARGUMENTUM.

Lepidum quasi molli brachio objurgat, quia summis honoribus a Senatu ornatus gratiarum agendarum officium neglexerat: tum pacem inter Antonium, & bonos cives conciliare cupientem hortatur, ne se intrponat.

M. Tul. Cic. M. Lepido S. D. 6

Quod mihi pro meâ summâ erga te benevolentia magis curæ est, ut quam amplissimâ dignitate sis, molestè tuli, te Senatu gratias non egisse, cum esses ab eo ordine ornatus summis honoribus. Pacis inter cives conciliandæ te

cu-

cupidum esse lætor. Pacem eam si a servitute sejungis, consules & Reip. & dignitati tuæ. Sin ista pax perditum hominem in possessionem impotentissimi dominatus restituta est, hoc animo scito esse omnes sanos, ut mortem servituti anteponant. Itaque sapientius, meo quidem judicio, facies, si te in istam pacificationem non interpones, quæ neque Senatu, neque populo, neque cuiquam bono probatur, sed hæc audies ex aliis, aut certior fies litteris. Tu pro tua prudentia, quid optimum factu sit, videbis. Vale.

Lib. 6. Epist. 9.

ARGUMENTUM.

Brevis est epistola, sed perfecta commendationis exemplum.

M. T. C. T. Furfano Procons. S. D. 7

Cum A. Cæcina tanta mihi familiaritas, consuetudoque semper fuit, ut nulla major esse possit. Namque & patre ejus claro homine, & forti viro plurimum uti sumus: & hunc a puero, quod & ipem mihi magnam afferebat summæ probitatis, summæque eloquentiæ, & vivebat necum conjunctissimè, non solum officiis antici-

ta,

tia, sed etiam studiis communibus sic semper dilexi, ut non ullo cum homine conjunctius viverem. Nihil attinet me plura scribere, quam mihi necesse sit ejus salutem, & fortunas, quibuscumque rebus possim rueri, vides. Reliquum est, ut cum cognorim pluribus rebus, quid tu & de honorum fortuna, & de Reipub. calamitatibus sentires, nihil a te petam, nisi ut ad eam voluntatem, quam tuâ sponte erga Cæcinam habiturus esses, tantus cumulus accedat commendatione meâ, quanti me a te fieri intelligo. Hoc mihi gratius facere nihil potes. Vale.

Lib. 7. Epist. 9.

ARGUMENTUM.

Scribit de suo studio erga salutem Amplii exulantis; bonamque spem illud habere jubet.

M. Tul. Cic. S.D. Ampio Balbo. 8

DE meo studio erga salutem, & incolumitatem tuam credo, te cognoscere ex litteris tuorum, quibus me cumulativè satisfecisse certo scio. Nec iis concedo, quamquam sunt singulari in te benevolentia, ut te salvum malint, quam ego:

ego: illi mihi necesse est concedant, ut tibi plus, quam ipsi hoc tempore prodesse possim: quæ quidem nec desisti facere, nec desistam; & jam in maximâ re feci, & fundamenta jeci salutis tuæ. Tu fac, bono animo, magnoque sis, meque tibi nullâ re defuturum esse confidas. Prid. Non. Qu. Vale.

Lib. 13. Epist. 14.

ARGUMENTUM.

Gratias agit C. suo, C. Pompeii nomine de Lucejo benignissimè tractato; eundemque denud commendat.

M. Tul. Cic. L. Culeolo S.D. 9

QUæ fecisti L. Luceii causâ, scire te placere volo, te homini gratissimo commodasse; & cum ipsi, quæ fecisti, pergrata sunt; cum Pompejus, quotiescumque me videt (videt autem sapissimè) gratis tibi agit singulares. Adde etiam illud, quod tibi jucundissimum esse certò scio, me ipsum ex tua erga Lucejum benignitate, maximâ voluptate affici. Quod superest, quamquam mihi non est dubium, quin cum atque nostrâ causâ, nunc jam etiam tuæ constantiæ gratiâ mansurus sis in eadem illa liberalitate, tamen abs te vehementer

ter etiam, atque etiam peto, ut ea, qua initio ostendisti deindeque fecisti, etiam ad exitum auferri, & cumulari per te velis. Id & Lucejo, & Pompejo valde gratum fore, teque apud eos præclare positurum confirmo, & spondeo. De Republica deque his negotiis, cogitationibusque nostris perscripseram ad te diligenter paucis ante diebus, easque litteras dederam pueris tuis. Vale.

Lib. 13. Epist. 57.

ARGUMENTUM.

Petit a Thermo, ut Anneium legatum suum remittat, eoque in negotio suo commendat.

M. T. Cic. Q. Thermo Propræt. S.D. 10
Quo magis quotidie ex litteris, nuntiusque bellum magnum esse in Syria cognosco, eo vehementius à te pro nostra necessitudine contendo, ut mihi M. Anneium legatum primo quoque tempore remittas. Nam ejus opera, consilio, scientia rei militaris vel maxime intelligo, me, & Remp. adjuvari posse. Quod nisi tanta res ejus ageretur, nec ipse adiacere potuisset, ut a me discideret, nec ego.

ut eum a me dimitterem. Ego in Ciliciam proficisci cogito circiter Kalend. Majas. Ante eam diem Anneius ad me redeat, oportet. Illud, quod tecum & coram, & per litteras diligentissimè egi, id & nunc etiam, atque etiam rogo, curæ tibi sit, ut suum negotium, quod habet cum populo Sardiniano, pro causæ veritate, & pro sua dignitate conficiat. Intellexi ex tua oratione, cum tecum Ephesi locutus sum, te ipsius Anneii causâ omnia velle: sed tamen sic velim existimes, te mihi nihil gratius facere posse, quam si intellexero, per te illum ipsum negotium ex sententia conficisse. Idque quamprimum ut efficias, te etiam, atque etiam rogo. Vale.

Lib. 13. Epist. 75.

ARGUMENTUM.

Commendat Avianum Flaccum.

M. T. Cic. T. Ticio T. F. Legato S.D. 11

Eti non dubito, quin apud te mea commendatio prima satis valeat; tamen contemnor homini familiarissimo C. Aviano Flacco, cujus causâ omnia tum cupio, tum merente etiam debeo, de quo & præsens tecum egi diligenter, cum tu mihi

humanissimè respondisti, & scripsi ad te accurate antea: sed putat interesse sua, me ad te quam sapissimè scribere. Quare velim, mihi ignoscas, si illius voluntati obtemperans minus videbor meminisse constantiæ tuæ. A te idem illud peto, ut de loco, quo deportet frumentum, & de tempore Aviano commodes, quorum utrumque per eundem me obtinuit triennium, dum Pompejus isti negotio præfuit. Summa est, in quo mihi gratissimum facere possis, si curaris, ut Avianus, quando se a me amari putat, me a te amari sciat. Erit id mihi pergratum. Vale.

Lib. 13. Epist. 78.

ARGUMENTUM,

Petit, ut Democritum Sicyonium in suam fidem recipiat.

M. T. Cic. Alieno Procons. S. D. 12

Democritus Sicyonius non solum hospes meus est, sed etiam, quod non multis contingit, Græcis præsertim, valde familiaris. Est enim in eo summa probitas, summa virtus, summa in hospites liberalitas, & observantia: meque præ cæteris & colit, & observat, & diligit. Eum tu non modo suo-
rum

rum civium, verum etiam prope Achajæ principem cognosces. Huic ego tantummodo aditum ad tuam cognitionem patefacio, & munio: cognitum per te ipsum, quæ tua natura est, dignum tuâ amicitia, atque hospitio iudicabis. Peto igitur a te, ut his litteris lectis recipias eum in tuam fidem: polliceare, omnia te facturum meâ causâ. De reliquo, si id, quod confido fore, dignum eum tuâ amicitia, hospitioque cognoveris, peto, ut eum complectare, diligas, in tuis habeas. Erit id mihi majorem in modum gratum. Vale.

Lib. 6. Epist. 11.

ARGUMENTUM.

Gratulatur de reditu in patriam impetrato, hortatur, ut præterita ex animo deleat, dignitatisque recuperationem rei familiaris jacturæ anteponat.

M. Tul. Cic. Trebatio S. D. 13

Dolabellam antea tantummodo diligebam: obligatus ei nihil eram: nec enim acciderat mihi opus esse: & ille mihi debebat, quod non defueram ejus periculis. Nunc tanto sum devinctus ejus beneficio, quod & antea in re, & hoc tempore in salute tua cumulatissimè mihi satisfecit, ut nemini plus debeam. Qua in re tibi gratulor ita vehementer,
ter,

ter, ut te quoque mihi gratulari, quam gratias agere malim. Alterum omninò non desidero; alterum verè facere poteris. Quod reliquum est, quando tibi virtus, & dignitas tua reditum ad tuos aperuit, est tuæ sapientiæ, magnitudinisque animi, quid amiseris, oblivisci; quid recuperaveris, cogitare. Vives cum tuis: vives nobiscum. Plus acquisivisti dignitatis, quam amisisti rei familiaris: quæ ipsa tum esset jucundior, si ulla res esset publica. Nestorius noster familiaris ad me scripsit, te mihi maximas gratias agere. Hæc prædicatio tua mihi valdè grata est, eaque te uti facilè patior cum apud alios, tum mehercule apud Syronem nostrum amicum. Quæ enim facimus, ea prudentissimo cuique maximè probata esse volumus. Te cupio videre quam primum. Vale.

Lib. 6. Epist. 18.

ARGUMENTUM.

Mirum declarat desiderium cum Bithynico viventi; & adjicit, se esse illi amore conjunctissimum.

M. Tul. Cic. Bithynico S. D. 14

Cum cæterarum rerum causa cupio esse aliquando Rempub. constitutam, tum
ye-

velim, mihi credas, accidere id etiã, que magis expetam promissum tuum, quo in litteris tuis uteris. Scribis enim, si ita sit, te mecum esse victurum. Gratissimè mihi tua voluntas est, facisque nihil alienum a necessitudine nostra, judiciiisque patris tui de me, summi viri. Nam sic habeto, beneficiorum magnitudine eos, qui temporibus valuerunt, aut valeant, conjunctiores tecum esse, quam me, necessitudine neminem. Quamobrem grata mihi est & memoria tua nostræ conjunctionis, & ejus etiã augendæ voluntas. Vale.

Lib. 6. Epist. 21.

ARGUMENTUM.

Monet Toranium, ut in Sicilia commoretur, quoad scire possit, quid sibi agendum sit. Clausula consolationis nescio quid continet.

M. Tul. Cic. Toranio S. D. 15

Dederam triduo ante pueris Cn. Plancii litteras ad te; eo nunc ero brevior, teque, ut antea consolabar, hæc tempore moriebo. Nihil puto tibi esse utilius, quam illam rem opperiri, quoad teire possis, quid tibi agendum sit; nam præter navigationis
E lon-

longæ, & hyemalis, & minime portuosæ periculum. quod vitaveris, ne illud quidem negligendum, quamvis subito, cum certi aliquid audieris, istinc posse proficisci. Nihil est prætereâ, cur advenientibus te offerre gestias. Multa prætereâ metuo, quæ cum Chitone nostro communicavi. Quid multa? Loco opportuniore in his malis nullo esse potuisti, ex quo te, quocumque opus erit, facillimè, & expeditissimè conferas. Quod si recipiet ille se, ad tempus aderis: sin (quoniam multa accidere possunt) aliqua res eum vel impediet, vel morabitur, tu ibi eris, ubi omnia scire possis: hoc mihi prorsus valdè placet. De reliquo, ut sæpè per litteras hortatus sum, ita velim tibi persuadeas, te in hac causâ nihil habere, quod timendum sit, præter communem casum civitatis: qui etsi est gravissimus, tamen ita viximus, & id ætatis jam sumus, ut omnia, quæ nostrâ culpâ nobis accident, fortiter ferre debeamus. Hic tui omnes valent, summâque pietate te desiderant & diligunt, & colunt. Tu & cura, ut valeas, & te istinc ne temerè commoveas,

* * * * *

Lib.

Lib. 7. Epist. 6.

ARGUMENTUM.

Trebatium desiderium urbis vix ferentem hortatur, ut urbis, urbanitatisque curam, & memoriam, quasi quasdam ineptias abiciat; & de prævincia, quo se contulerat, tum spe beneficiorum, tum constantia causa cogitet.

M. Tul. Cic. Trebatio S.D. 16

IN omnibus meis epistolis, quas ad Cæsarem, aut Balbum mitto, legitima quidam est accessio commendationis tuæ, nec ea vulgaris, sed cum aliquo insigni indicio meæ erga te benevolentia. Tu modo ineptias istas, & desideria urbis, & urbanitatis depone: & quo consilio profectus es, id assiduitate, & virtute consequere. Hoc tibi tam ignoscemus nos amici, quam ignoverunt Medæ, quæ Corinthum arcem altam habebant, matronæ opulentæ optimates: quibus illa manibus gypsatissimis persuasit, ne sibi illæ vitio verterent, quod abisset a patria:

„ Nam multi suam rem bene gessere, & publicam patriæ præval.

„ Multi, qui domi ætatem agerent, pro-

E 2

pte.

pterea sunt improbat.

Quo in numero tu certè fuisses, nisi te extruissemus. Sed plura scribemus alias. Tu, qui cæteris cavere didicisti, in Britannia ne ab essedariis decipiaris, caveto: & quando Medeam agere capi, illud semper memento: *Qui ipse sibi sapiens professe nequit, nequicquam sapit.* Cura, ut valeas.

Lib. 7. Epist. 14.

ARGUMENTUM.

Familiariter, & jocosè Trebatium, qui litteras nullas miserat, objurgat.

M. T. C. Trebatio S. D. 27

Chrisippus Vettius, Cyri architecti libertus, fecit, ut te non immemorem putatem mei: salutem enim mihi verbis tuis nuntiavit. Valdè jam lautus es, qui gravare litteras ad me dare, homini præsertim propè domestico. Quod si scribere oblitus es, minus multi jam te advocato causa cadent: si nostri oblitus es, dabo operam, ut istuc veniam, artequam planè ex animo tuo effluam: sin astivorum timor te debilitat, aliquid excogita, ut fecisti de Britannia. Illud quidem per libenter audivi ex eodem Chrysippo, te esse Cæleri
fa.

familiarem. Sed mehercule, mallem id, quod erat æquius, de tuis rebus ex tuis litteris quam sæpissimè cognoscere. Quod certè ita fieret, si tu maluisses benevolentia, quam litium jura perdiscere. Sed hæc jocati sumus & tuo more, & non nihil etiam nostro. Te valdè amamus; nosque a te amari tum volumus, tum etiam confidimus. Vale.

Lib. 7. Epist. 31.

ARGUMENTUM.

Invitat eum ad officia mutua, & ad urbem ut redeat, rogat veteris urbanitatis tuenda causa.

M. Tul. Cic. Curio S. D. 18

Facile perspexi ex tuis litteris, quod semper studui, & me a te plurimi fieri, & te intelligere, quam mihi carus esses. Quod quando uterque nostrum consequutus est, reliquum est, ut officiis certemus inter nos: quibus æquo animo vel vincam te, vel vincar abs te. Acilio non fuisse necesse meas dari litteras, facile patior. Sulpicii tibi operam intelligo ex tuis litteris non multum opus fuisse propter res tuas ita contractas, ut, quemadmodum

dum scribis, nec caput nec pedes. Equidem vellem, uti pedes haberent, ut aliquando redires, vides enim exaruisse jam veterem urbanitatem, ut Pomponius noster suo jure possit dicere: *Nisi nos pauci retineamus gloriam antiquam Atticam.* Ergo is tibi, nos ei succedemus. Veni igitur, quaeso, ne tantum semen urbanitatis una cum Republica intereat. Vale.

Lib. 10. Epist. 22.

ARGUMENTUM.

Agris dividendis praefici Plancus cupiebat, ad militum gratiam colligendam: ea de re Cicero respondet.

M. T. C. Cn. Plancus Cons. Desig. S. D. 19

IN te & in collega omnis spes est, Diis approbantibus, Concordia vestra, quae Senatui declarata litteris vestris est, mirifice & Senatus, & cuncta civitas delectata est. Quod ad me scripseras de re agraria, si consultus Senatus esset, ut quisque de te honorificentissimam sententiam dixisset, eam sequutus essem: qui certe ego fuisset: sed propter tarditatem sententiarum, moramque rerum, cum ea, quae consulebantur, ad exitum non perveniret,

com-

commodissimum mihi, Plancoque fratri visum est uti eo, quod ne nostro arbitratu componeretur, quis fuerit impedimento, arbitror te ex Planci litteris cognovisse. Sed sive in S. C., sive in caeteris rebus desideras aliquid, sic tibi persuade, tantam esse apud omnes bonos tui caritatem, ut nullum genus amplissima dignitatis excogitari possit, quod tibi non paratum sit. Litteras tuas vehementer expecto, & quidem tales, quales maxime opto. Vale.

Lib. 9. Epist. 12.

ARGUMENTUM.

Gratulatur Dolabella de repentina Bajarum salubritate: & orationem pro Dejotaro Rege ad Caesarem habitam Amittit.

M. Tul. Cic. Dolabellae S. D. 20

GRatulor Baji nostris: siquidem, ut scribis, salubres repente factae sunt: nunc forte te amant, & tibi assentantur. Et tandiu, dum tu ades, sunt oblitae sui. Quod quidem si ita est, minime viro, caelum etiam, & terras vim suam, si tibi ita convenient, dimittere. Orationem pro Dejotaro, quam requirebas, habebam necum, quod non putaram: itaque eam tibi

tibi misi: velim sic legas, ut causam te-
nuem, & inopem, nec descriptione magno-
pere dignam. Sed ego hospiti veteri, &
amico munusculum mittere volui leviden-
se crasso filo, cujusmodi ipsius solent es-
se munera. Tu velim animo sapienti, for-
tique sis, ut tua moderatio, & gravitas
aliorum infamet injuriam. Vale.

Lib. 9. Epist. 19.

ARGUMENTUM.

*Cum scripisset Patus, Balbum tenuiculo
apparatu fuisse contentum, joci materiam
in le arripit Cicero: idque eum arguit ma-
litiuse scripisse, ne majorem apparatus
ipse requireret.*

M. T. C. Papirio Pato S. D. 21

TAmen a malitia non discedis: tenuicu-
lo apparatu significas Balbum, fuisse
contentum hoc, videris dicere, cum Re-
ges tam sint continentes, multo magis
Consulares esse oportere. Nescis me ab il-
lo omnia expiscatum: recta enim a porta
domum meam venisse; neque hoc admi-
ror, quod non ad tuam potius, sed illud,
quod nec ad suam. Ego autem tribus pri-
mis verbis, quid noster Patus? At ille
ad-

adjurans, nusquam se unquam libentius.
Hoc si verbis assecutus es, aures ad te af-
feram non minus elegantes; sin autem ob-
sonio, peto a te, ne plaris esse Balbos,
quam disertos putes. Me quotidie aliud
ex alio impedit: sed si me expediero, ut
in ista loca venire possim, non commit-
tam, ut te sero a me certiozem factum
putes. Vale.

Lib. 10. Epist. 13.

ARGUMENTUM.

*Scribit de S. C. in suam sententiam facto ad
augendam Planci dignitatem, hortatur-
que, ut Antoniani belli reliquias confi-
ciat.*

C. Planco Imp. Col. Def. S. D. 22

UT primum potestas data est augenda
dignitatis tuae, nihil praetermissi in te
ornando, quod positum esset aut in pra-
mio virtutis, aut in honore verborum. Id
ex ipso S. C. poteris cognoscere: ita enim est
perscriptum, ut a me de scripto dicta sen-
tentia est: quam Senatus frequens secutus
est summo studio, magnoque consensu. Ego,
quamquam ex tuis litteris, quas mihi mi-
sisti, perspexeram, te magis judicio ho-

norum, quam insignibus gloriæ delectari; tamen considerandum nobis existimavi, etiamsi tu nihil postulares, quantum tibi a Rep. deberetur. Tu contexes extrema cum primis: qui enim M. Antonium oppresserit, is bellum confecerit. Itaque Homerus non Ajacem, nec Achillem, sed Ulysssem appellavit urbium expugnatorem. Vale.

Lib. 10. Epist. 19.

ARGUMENTUM.

Officium Planci in actione gratiarum sibi fuisse gratissimum fatetur; hortaturque, ut ad extinguendas belli reliquias omni studio incumbat.

Cicero Planco Imp. S. D. 23

Quamquam gratiarum actionem a te non desiderabam, cum te re ipsa, atque animo scirem esse gratissimum: tamen (fatendum est enim) fuit ea mihi per jucunda; sic enim vidi, quasi ea, quæ oculis cernantur, me a te amari. Dices, quid antea? Semper quidem sed nunquam illustrius. Litteræ tuæ mirabiliter gratæ sunt Senatui, cum rebus ipsis, quæ erant gravissimæ, & maximæ, fortissimi animi, summi que consilii, tum etiam gravitate sen-

ten-

tentiarum, atque verborum. Sed, mi Plance, incumbere, ut belli extrema perficias: In hoc erit summa & gratia, & gloria: Cupio omnia Reipub. causa: sed, mehercule, in ea conservanda jam defatigatus, non multo plus faveo patriæ, quam tuæ gloriæ, cujus maximam facultatem tibi Dii immortales, ut spero, dedere: quam complectere, obsecro. Qui enim Antonium oppresserit, is hoc terribilissimum bellum, periculosissimumque confecerit. Vale.

Lib. 10. Epist. 20.

ARGUMENTUM.

Petit, ut de Lepidi fide significet, utrum pro Rep. sit, an se cum Antonio conjunxerit: & hortatur ad belli reliquias opprimendas.

Cicero Planco S. D. 24

Ita erant omnia, quæ illinc afferebantur, incerta, ut quid ad te scriberem, non occurreret; modo enim, quæ vellemus de Lepido, modo contra nunciabantur. De te tamen constans fama, nec decipi posse, nec vinci; quorum alterius fortuna parte-

ha

habet quandam; alterum proprium est prudentiæ tuæ. Sed accepi litteras a Collega tuo datas Idib. Maii, in quibus erat, te ad se scripsisse, a Lepido non recipi Antonium; quod erit certius, si tu ad nos idem scripseris; sed minus audes fortasse, propter inanem lætitiã litterarum superiorum. Verum ut errare id, mi Plance, potuisti (quis enim id effugerit?) sic decipi te non potuisse, quis non videt? Nunc vero etiam erroris causa sublata est; culpa enim illa BIS AD EUNDEM, vulgari reprehensa proverbio est. Sin, ut scripsisti ad collegam, ita se res habet, omni cura liberati sumus, nec tamen erimus prius, quam ita esse, tu nos feceris certiores. Mea quidem, ut ad te sapius scripsi, hæc sententiã est: qui reliquias hujus belli oppresserit, cum totius belli confectorem fore: quem te & opto esse, & confido futurum. Studia mea erga te, quibus certè nulla esse majora potuerunt, tibi tam grata esse, quam ego putavi fore, minimè miror, vehementerque lætor: quæ quidem tu, si rectè illis erit, majora, & graviora cognosces. IV. Kal. Junias.

*Lib.**Lib. 13. Epist. 14.*

A R G U M E N T U M.

Petit, ut exactione ejus pecuniæ, quam L. Straboni P. Cornelius debebat, pro potestate, imperioque cures.

M. T. Cicero Bruto S. P. D. 25

Lucio Titio Strabone, equite Rom. in primis honesto, & ornato familiarissimè uter. Omnia mihi cum eo intercedunt jura summæ necessitudinis. Huic in tua provincia pecuniam debet P. Cornelius; ea res a Volcatio, qui Romæ jus dicit, rejecta in Galliam est. Peto a te hoc diligentius, quam si mea res esset, quo est honestius de amicorum pecunia laborare, quam de sua, ut negotium conficiendum cures, ipse suscipias, transigas, operamque des, quod tibi æquã, & rectum videbitur, ut quam commodissimã conditione libertus Strabonis, qui ejus rei causã missus est, negotium conficiat, ad numosque perveniat. Id & mihi gratissimum erit, & tu ipse L. Titium cognosces amicitia toã dignissimum; quod ut tibi curæ sit, ut omnia solent esse, quæ me velle scis, te vehementer etiam, atque etiam rogo. Vale.

Lib.

Lib. 13. Epist. 21.

ARGUMENTUM.

Domum, & rem familiarem M. Æmilii maximeque C. Ammonium libertum ejus commendat.

M. T. C. Servio Sulpicio S. D. 26

Marcus Æmilius Avianus ab ineunte adolescentia me observavit, semperque dilexit, vir cum bonus, tum perhumanus, & in omni genere officii diligendus; quem si arbitrarer esse Sicyone, & nisi audirem ibi cum etiam nunc, ubi ego reliqui, Cibræ commorari; nihil esset necesse, plura me ad te de eo scribere. Perficeret enim ipse profecto suis moribus, suaque humanitate, ut sine cujusquam commendatione diligeretur abs te non minus, quam & a me, & a cæteris suis familiaribus; sed cum illum abesse putem, commendo tibi majorem in modum domum ejus, quæ est Sicyone, remque familiarem, maxime C. Avianum Ammonium libertum ejus quem quidem tibi etiam suo nomine commendo. Nam cum propterea mihi est probatus, quod est in patronum suum officio, & fide singulari, tum etiam, quod in me ipsum

ma-

magna officia contulit, mihi que molestissimis temporibus ita fideliter, benevoleque præsto fuit, ut si a me manumissus esset. Itaque peto a te, ut cum Ammonium, & in patroni ejus negotio sic tueare, ut ejus procuratorem, quem tibi commendo, & ipsum suo nomine diligas, habeasque in numero tuorum. Hominem prudentem, & officiosum cognoices, & dignum, qui a te diligatur. Vale.

Lib. 13. Epist. 22.

ARGUMENTUM.

T. Manlium suo, Varronisque nomine commendat.

M. T. Cic. Ser. Sulpicio S. D. 27

Tantum Manlium, qui negotiatur Thespiis, vehementer diligo, nam & semper me coluit, diligentissimeque observavit, & a studiis nostris non abhorret. Accedit eo, quod Varro Murena magnopere ejus causa vult omnia: qui ita existimavit, etsi tuis litteris, quibus tibi Manlium commendabat, valde consideret: tamen mea commendatione aliquid accessionis fore. Me quidem cum Manlii familiaritas, tum Varronis studium commovit, ut ad te quam

ac-

accuratissimè scriberem. Gratiſſimum igitur mihi feceris, si huic commendationi meæ tantum tribueris, quantum cui tribuisti plurimum, id est, si T. Manlium quam maximè, quibuscumque rebus honeste, ac pro tua dignitate poteris, iuveris, atque ornaveris. Ex ipsius præterea gratissimis, & humanissimis moribus confirmo tibi, eum te, quem soles fructum a bonorum virorum officiis expectare, esse capturum. Vale.

Lib. 13. Epist. 63.

ARGUMENTUM.

Commendat M. Lenium studiosè admodum.

M. T. Cic. P. Silio Propræt. S. D. 28

Non putavi fieri posse, ut mihi verba deessent, sed tamen in M. Lænio commendando defunt. Itaque rem tibi exponam paucis verbis, sed tamen ut planè perspicere possis voluntatem meam; incredibile est, quanti faciamus & ego, & frater meus, qui mihi carissimus est, M. Lænum, id sit cum plurimis ejus officiis, tum summâ probitate, & singulari modestiâ. Eum ego a me invitissimus dimisi, cum propter familiaritatem, & consuetudi-

nis suavitatem; tum quod consilio ejus fideli, ac bono libenter utebar. Sed vereor, ne jam mihi superesse verba putes, quæ dixeram defutura. Commendo tibi hominem, sicut intelligis me, de quo ea supra scripserim, debere commendare: a teque vehementer etiam, atque etiam peto, ut, quod habet in tua provincia negotii, expedias: quod tibi videbitur rectum esse, ipsi dicas, hominem facillimum, liberalissimumque cognosces. Itaque te rogo, ut eum solum, liberum, confectis ejus negotiis per te, quamprimum ad me remittas. Id mihi, fratrique meo gratissimum feceris. Vale.

Lib. 13. Epist. 67.

ARGUMENTUM.

Commendat Andronem Arthemonis filium Laodicensem.

M. T. Cic. P. Servilio S. D. 29

EX provincia mea Ciliciensi, cui scis administrationes Asiaticas attributas fuisse, nullo sum familiaris usus, quam Androne, Arthemonis filio, Laodicensi: eumque habui in ea civitate tum hospitem, tum vehementer ad meæ vitæ rationem,

nem, & consuetudinem accommodatum. Quem quidem multo etiam pluris, posteaquam decelsi, facere coepi, quod multis rebus expertus sum gratum hominem, meique memorem: itaque eum Romę libentissimę vidi: non enim te fugit, qui plurimis in ista provincia benignę secisti, quam multi grati reperiantur. Hęc propterea scripsi, ut me non sine causa laborare intelligeres, ut & tu ipse eum dignum hospitio tuo iudicares. Feceris igitur mihi gratissimum, si ei declararis, quanti me facias: id est, si receperis eum in fidem tuam, & quibuscumque rebus honestę, ac sine molestia tua poteris, adjuveris. Hoc mihi vehementer erit gratum, idque ut facias, te etiam, atque etiam rogo. Vale.

Lib. 13. Epist. 68.

ARGUMENTUM.

Significat, quam sibi gratum fuerit, cursum illius navigantis cognoscere. Petit, ut de statu provincię, institutisque suis scribat. Postremo suum officium ad omnia pollicetur.

M. T. Cic. Servilio Isaurico Proc. S. D. 30

GRata mihi vehementer tuę litterę fuerunt, ex quibus cognovi cursum navi-

ga-

gationum tuarum: significabas enim memoriam tuam nostrę necessitudinis, qua mihi nihil poterat esse jucundius. Quod reliquum est, multo etiam erit gratus, si ad me de Rep. id est de statu provincię, de institutis tuis familiariter scribes. Quę quamquam ex multis pro tua claritate audiam, tamen libentissimę ex tuis litteris cognoscam. Ego ad te, de Reipub. summa quid sentiam, non sępe scribam propter periculum ejusmodi litterarum: quid agatur autem, scribam sapius: sperare tamen videor, Cęsari collegę nostro fore curę, & esse, ut habeamus aliquam Remp. cujus consiliis magni referebat te interesse: sed si tibi utilius est, id est gloriosius, Asię pręesse, & istam partem Reipub. male affectam tueri, mihi quoque idem, quod tibi, & laudi tuę profuturum est optatius debet esse. Ego quę ad tuam dignitatem pertinere arbitrabor, summo studio, diligentiaque curabo: in primis que tuebor omni observantia clarissimum virum, patrem tuum, quod & pro vetustate necessitudinis, & pro beneficiis vestris, & pro dignitate ipsius facere debeo. Vale.

F 2

Lib.

valdè bonam habere: in eam simul atque concendi, hæc scripsi. Deinde conscribam ad nostros familiares multas epistolas, quibus te, & Tulliolam nostram diligentissimè commendabo. Cohortarer vos, quo animo fortiore essetis, nisi vos fortiores cognoscerem, quam quemquam virum; & tamen ejusmodi spero negotia esse, ut & vos istic commodissimè sperem esse, & me aliquando cum similibus nostri Remp. defensurum. Tu primum valerydinem tuam velim cures: deinde, tibi si videretur, villis iis utare, quæ longissimè aberunt a militibus. Fundo Arpinati bene poteris uti cum familia urbana, si annona carior fuerit. Cicero bellissimus tibi salutem plurimam dicit, Etiam, atque etiam vale. Datum VII. Id. Jun.

Lib. 14. Epist. 14.

ARGUMENTUM.

Rogat uxorem, & filiam, consulant & ipse, & cum amicis, an ab urbe discedant, nec ne, aduentu Cesaris.

Tullius Terentiæ S.D. & Pater Tulliolæ duas animis suis, & Cicero matri optimæ, & suavissimæ sorori S.P.D.

33
Sed vos valetis, nos valemus. Vestrum jam consiliū est, non solum meum, quid

quid sit vobis faciendum. Si ille Romam modeste venturus est, recte in præsentia domi esse potestis: sin homo amens diripiendam urbem daturus est, vereor, ut Dolabella ipse satis vobis prodesse possit. Etiam illud metuo, ne jam intercludamini, ut, cum velitis, exire non liceat. Reliquum est, quod ipse optime considerabit, vestri similes fœminæ sintne Romæ. Si enim non sunt, videndum est, ut honeste vos esse possitis. Quomodo-cumque nunc se res habet, modo ut hæc nobis loca tenere liceat, bellissimè vel mecum, vel in nostris prædiis esse poteritis. Etiam illud verendum est, ne brevi tempore fames in urbe sit. His de rebus velim cum Pomponio, cum Camillo, cum quibus vobis videbitur, consideretis: ad summam animo forti sitis. Labienus rem meliorem fecit. Adjuvat etiam Piso, quod ab urbe discedit, & sceleris condemnat generum suum. Vos meæ carissimæ animæ quam sæpissime ad me scribite, & vos quid agatis, & quid istic agatur. Quintus pater, & filius, & Rufus vobis salutem dicunt. Valete xii. Kal. Quintil. Minucius.

Lib.

Lib. 14. Epist. 18.

ARGUMENTUM.

Monet uxorem, & filiam, ut mature considerent num Roma tuto esse possint, & cum dignitate.

Tullius Terentiæ, & Pater suaviss. filiæ,
Cicero Matri, & Sorori S. P. D. 34

Considerandum vobis etiam, atque etiam, animæ meæ, diligenter puto, quid faciatis, Romæ ne sitis, an mecum in alioquo tuto loco. Id non solum meum consilium est, sed etiam vestrum. Mihi veniat in mentem hæc: Romæ vos esse tuto posse per Dolabellam, eamque rem posse nobis adjumento esse, si qua vis, aut si quæ rapiæ fieri cœperint. Sed rursus illud me movet, quod video omnes bonos abesse Roma, & eos mulieres suas secum habere. Hæc autem regio, in qua ego sum, nostrorum est tum oppidorum, tum, etiam prætorum, ut & multum esse mecum, & cum abieritis, commode etiam in nostris prædiis esse possitis. Mihi plane non satis constat adire, utrum sit melius. Vos videte quid aliæ faciant isto loco femina, & ne, eum velitis, exire non liceat. Id etiam

etiam atque etiam diligenter vobiscum, & cum amicis velim consideretis. Domus, ut propugnacula, & præsidium habear, Philotimo dicetis. Et velim tabellarios instituat certos, ut quotidie aliquas a vobis litteras accipiam. Maxime autem date operam, ut valeatis, si nos vultis valere. viii. Kal. Feb. Formiis.

Lib. 15. Epist. 10.

ARGUMENTUM.

Commendat studiose suam existimationem Consuli Marcello in supplicatione decernenda.

M. T. C. Imp. C. Marc. C. F. Conf.
S. P. D. 35

Quando id accidit, quod mihi maxime fuit optatum, ut omnium Marcellorum, Marcellinorum etiam (mirificus enim generis, ac nominis vestri fuit erga me semper animus) quando ergo ita accidit, ut omnium vestrum studio tuus Consulatus satisfacere posset, in quem meæ res gestæ, lausque, & honor earum potissimum incideret: peto a te id, quod facillimum factu sit, non aspernante, ut confido, Senatu, ut quam honorificentissim-

simum Senatusconsultum, litteris meis recitatis, faciendum cures. Si mihi tecum minus esset, quam est cum tuis omnibus allegarem ad te illos, à quibus intelligis me præcipue diligere. Patris tui beneficia in me sunt amplissima, neque enim salutis meæ, neque honori amicior quisquam dici potest. Frater tuus quanti me faciat, semperque fecerit, esse hominem, qui ignoret, arbitror neminem. Domus tua denique tota me semper omnibus summis officiis prosecuta est. Neque vero tu in me diligendo cuiquam concessisti tuorum. Quare à te peto majorem in modum, ut me per te quam ornatissimum velis esse, meamque & in supplicatione decernenda, & in cæteris rebus exultationem satis tibi esse commendatam putes. Vale.

Lib. 16. Epist. 3. ¶

ARGUMENTUM.

Suum Tironis desiderium significat.

Tullius, & Cicero meus, frater, & frateris F. S. D. Tironi tuo. 36

PAulo facilius putavi posse me ferre desiderium tui, sed plane non fero. Et quamquam magni ad honorem nostrum inter-

terest, quamprimum ad urbem me venire; tamen peccasse mihi videor, qui a te discesserim. Sed, quia tua voluntas ea videbatur, esse ut prorsus, nisi confirmato corpore, nolles navigare, approbavi tuum consilium, neque nunc mutò, si tu in eadem es sententia. Sin, postea quam cibum cepisti, videris tibi, me posse consequi, tuum consilium est. Marionem ad te eo misi, ut aut tecum ad me quamprimum veniret; aut, si tu morarere, statim ad me rediret. Tu autem hoc tibi persuade, si commodo valetudinis tuæ fieri possit, nihil me male, quam te esse mecum; sin intelliges opus esse, te Patris convalescendi causa palulum commorari, nihil me malle, quam te valere. Si statim navigas, nos Leucade consequere: sin te confirmare vis, & comites, & tempestatem, & navem idoneam ut habeas, diligenter videbis. Unum illud, mi Tyro, videto, si me amas, ne te Marionis adventus, & hæ litteræ moveant. Quod valetudini tuæ maxime conducet, si feceris, maxime obtemperabis voluntati meæ. Hæc pro tuo ingenio considera, nos ita te desideramus, ut amemus: amor, ut valentem videamus, hortatur; desiderium, ut quam-

quamprimum; illud igitur potius. Cura ergo potissimum, ut valeas. De tuis innumerabilibus in me officiis erit hoc gratissimum. III. Non. Nov. Vale.

Lib. 1. Epist. 10.

ARGUMENTUM.

Jocosa est Epistola, & salibus referta. Unum est extra jocum, hoc est, se egisse gratias Lentulo Ciliciam administranti. Hortatur etiam, ut Romam redeat.

M. T. C. S. D. L. Valerio Juriscons. 37

Cur enim tibi hoc non gratificer, necio; præsertim cum his temporibus audacia pro sapientia liceat uti. Lentulo nostro egi per litteras tuo nomine gratias diligenter. Sed tu velim desinas jam nostris litteris uti, & nos aliquando revisas, & ibi malis esse, ubi aliquo numero sis, quam istic, ubi solus sapere videare. Quamquam qui istinc nunc veniant, partim te superbum esse dicunt, quod nihil respondeas: partim contumeliosum, quod male respondeas. Sed jam cupidus tecum coram jocari. Quare fac, ut quamprimum venias: neque in Apuliam tuam accedas, ut possimus te salvum venisse gaudere. Nam illo si veneris, tanquam Ulysses, cognosces tuorum neminem. Vale.

Li-

LIBER IV.

Lib. 2. Epist. 1.

ARGUMENTUM.

Quatuor partes habet hac epistola. Primum accusatus a Curione, quod minus sæpe scriberet, excusationem offert cum officii sui commemoratione. Deinde dolorem suum ex illius absentia, & ex ejusdem dignitate letitiam narrat. Tertio loco ad laudem, & virtutem hortatur. Postremo commendat illi suam senectutem. Mittit autem Cicero in Asiam has omnes epistolas ad curionem Questorem, præter ultimam, quæ incipit Sera gratulatio, quam scripsit in provincia Romam ad Curionem Tribunum plebis.

M. T. C. C. Curioni S. P. D.

Quamquam me nomine negligentiae suspectum tibi esse doleo, tamen non tam mihi molestum fuit, accusari abs te officium meum, quam jucundum requiri: præsertim cum, in quo accusabas, culpa vacarem: in quo autem desiderare te significabas meas litteras, præsters perspectum mihi quidem, sed tamen

dui-

dulcem, & optatum amorem tuum. Equidem neminem prætermisi, quem quidem ad te perventurum putarem, cui litteras non dederim. Etenim quis est tam in scribendo impiger, quam ego? A te vero bis, terve ad summum, & eas perbreves accipi. Quare, si iniquus es in me iudex, condemnabo eodem ego te crimine: sin me id facere voles, te mihi æquum præbere debebis. Sed de literis hæcenus. Non enim vereor, ne non scribendo te expleam; præsertim si in eo genere studium meum non asperrabere. Ego te absuisse tandiu à nobis, & doleo, quod carui fructu jucundissimæ consuetudinis tuæ, & lætor, quod absens omnia cum maxima dignitate es consecutus: quodque in omnibus tuis rebus meis optatis fortuna respondit. Breve est, quod me tibi præcipere meus incredibilis in te amor cogit. Tanta, est expectatio vel animi, vel ingenii tui, ut ego te obsecrare, obtestarique non dubitem, sic ad nos confirmatus revertare, ut quam expectationem tui concitasti, hæc sustinere, ac tueri possis. Et quoniam meam tuorum erga me meritum memoriam nulla unquam delebit oblivio, rogo te, ut memineris, quantumque tibi accessiones fient

&

& fortunæ, & dignitatis, eas te non potuisse consequi, nisi meis puer olim fidelissimis, atque amantissimis consiliis paruis- ses. Quare hoc animo in nos esse debebis, ut ætas nostra jam ingravescens in amore, atque in adolescentia tua conquiescat. Vale.

Lib. 6. Epist. 23.

ARGUMENTUM.

Domitium interitu amicorum dolentem rogat, ut, cum Reip. jam satisfecerit, incolumitati suæ consulat.

Cic. Domitio S.D.

2

Non ea res me deterruit, quominus, posteaquam in Italiam venisti, litteras ad te mitterem, quod tu ad me nullas miseris; sed quia nec quid tibi pollicerer ipse egens rebus omnibus, nec quid suaderem, cum mihimet ipsi consilium deesset, nec quid consolationis afferrem in tantis malis, reperiebam. Hæc quamquam nihilo meliora sunt, nunc etiam atque etiam multo desperatiora, tamen inanes esse meas litteras, quam nullas malui. Ego, si te intelligerem plus conatum esse suscipere Reip. causâ muneris, quam quantum præstare potuisses; tamen, quibuscum-

qua

que rebus possem, ad eam conditionem te vivendi, quæ daretur, quæque esset, hortarer. Sed cum consilii tui bene, fortiterque suscepti eum tibi finem statueris, quem ipsa fortuna terminum nostrarum contentionum esse voluisset; oro, obtestorque te pro nostra veteri conjunctione, ac necessitudine; proque summa mea in te benevolentia, & tua in me pari, te ut nobis, parenti, conjugii, tuisque omnibus, quibus es, fuisti que semper carissimus, salvum conserves: incolunitati tuæ, tuorumque, qui ex te pendent, consulas: quæ didicisti, quæque ab adolescentia pu cherrime a sapientissimis viris tradita, memoria, & scientia comprehendisti, iis hoc tempore utare; quos conjunctos summa benevolentia, plurimisque officiis amisisti, eorum desiderium, si non æquo animo, at forti feras. Ego quid possim, nescio; vel potius me parum posse sentio, illud tamen tibi polliceor, me quæcumque saluti, dignitatique tuæ conducere arbitror, tanto studio esse facturum, quanto semper tu & studio, & officio in meis rebus fuisti, hanc meam voluntatem ad matrem tuam optimam feminam, tuique amantissimam detuli. Si
quid

quid ad me scripseris, ita faciam, ut te velle intellexero: sin autem tu minus scripseris, ego tamen omnia, quæ tibi utilia esse arbitror, summo studio, diligentiaque curabo. Vale.

Lib. 13. Epist. 27.

ARGUMENTUM.

Gratias agit Sulpicio, quod Æmiliam Avianum liberaliter, honorificeque tradisset; eundemque denuo commendat: laudat in extremo Servium filium.

M. T. Cic. Ser. Sulpicio S. D.

Licet eodem exemplo sapius tibi hujus generis litteras mitram, cum gratias agam, quod meas commendationes tam diligenter observes, quod feci in aliis, & faciam, ut videb, sapius: sed tamen non parcam operæ, ut vos soletis in vestris formulis, sic ego in epistolis de eadem re alio modo. C. Avianus igitur Ammonius incredibiles mihi gratias per litteras egit & suo, & Æmilii Aviani patris tui nomine, nec liberalius, nec honorificentius potuisse tractari nec se presentem, nec rem familiarem absentis patris tui. Id mihi cum jucundum est eorum causa, quos
G ego

ego tibi summa necessitudine, & summa conjunctione adductus commendaveram, quod M. Æmilius unus est ex meis familiarissimis, atque intimis maximè necessarius, homo & magnis meis beneficiis devinctus, & prope omnium, qui mihi aliquid debere videntur, gratissimus; tum multo jucundius, te esse in me tali voluntate, ut plus pro sis amicis meis, quam ego præsens fortasse prodessem: credo, quod magis ego dubitarem, quid illorum causa facerem, quam tu, quid mea: sed hoc non dubito, quin existimes mihi esse gratum: illud te rogo, ut illos quoque gratos homines esse putes; quod ita esse tibi promitto, atque confirmo. Quare velim, quidquid habent negotii, des operam, quod commodo tuo fiat, ut te obtinente Achajam, conficiant. Ego cum tuo Servio jucundissimè, conjunctissimeque vivo, magnamque cum ex ingenio ejus, singularique studio, tum ex virtute, & probitate voluptatem capio. Vale.

Lib.

Lib. 13. Epist. 66.

ARGUMENTUM.

Cæcinam in colligendis Asiatica negotiationis reliquiis commendat.

M. T. Cic. P. Servilio S. D. 4

Aulum Cæcinam maxime proprium clientem familiae vestrae non commendarem tibi, cum scirem, qua fide in tuos, qua clementia in calamitosos soleres esse, nisi me & patris ejus, quo sum familiarissime usus, memoria, & hujus fortuna ita moveret, ut hominis omnibus mecum studiis, officiisque conjunctissimi movere debeat. A te hoc omni contentione peto, sic, ut majore cura, majore animi labore petere non possim, ut ad ea, quæ tua sponte sine cujusquam commendatione faceres in hominem tantum, & talem, calamitosum, aliquem asserant cumulum meæ litteræ, quo studiosius eum, quibuscumque rebus possis, juves. Quod si Romæ fuisset, etiam salutem A. Cæcinæ essemus (ut opinio mea fert) per te consecuti: de qua tamen magnam spem habemus fredi clementia collegæ tui. Nunc, quando justitiam tuam secutus, tutissimum sibi

G 2

por-

portum provinciam istam esse duxit : etiam ,
atque etiam te rogo , atque oro , ut eum
& in reliquis veteris negotiationis col-
ligendis juves , & cæteris rebus tegas ,
atque tueare. Hoc mihi gratius facere ni-
hil potest. Vale.

Lib. 14. Epist. 2.

ARGUMENTUM.

*Brevitatem suarum litterarum excusat : Pi-
sonis generi officia erga se laudat : dolet
Terentia vicem : rogat , ne suam dotem
projiciat , & ut valetudini serviat.*

M. T. Cic. Terentiæ , & Tulliolæ , &
Ciceroni suis S. D.

NOLI putare , me ad quemquam longio-
res epistolas scribere , nisi si quis ad
me plura scripsit , cui puto rescribi oportere.
Nec enim habeo , quod scribam ,
nec hoc tempore quidquam difficilius fa-
cio. Ad te vero , & nostram Tulliolam
non queo sine plurimis lacrymis scribere.
Vos enim video esse miserrimas , quas ego
beatissimas temper esse volui , idque præ-
stare debui , & nisi tam timidi fuisset-
mus , præstitissem. Pisonem nostrum me-
rito ejus amo plurimum. Eum , ut potui ,
per

per litteras cohortatus sum , gratiasque
egi , ut debui. In novis Tribunis Pleb. in-
telligo spem te habere. Id erit firmum , si
Pompeii voluntas erit ; sed Crassum ta-
men metuo. A te quidem omnia fieri for-
tissimè , & amantissimè video : nec miror ;
sed mæreo casum ejusmodi , ut tantis tuis
miseriis mære miseræ subleventur. Nam
ad me P. Valerius homo officiosus scripsit
id , quod ego maximo cum fletu legi ,
quemadmodum a Vestæ ad Tabulam Vale-
riam ducta esses. Hem mea lux , meum
desiderium , unde omnes opem petere so-
lebant , te nunc , mea Terentia , sic vexari ,
sic jacere in lacrymis , & lordibus :
idque fieri mea culpa , qui cæteros serva-
vi , ut nos periremus ! Quod de dono
scribis , hoc est de area ; ego vero tum
denique mihi videbor restitutus , si illa
nobis erit restituta. Verum hæc non sunt
in nostra manu. Illud dolco , quæ impen-
sa facienda est , in ejus partem te mise-
ram , & despoliatam venire. Quod si con-
sicitur negotium , omnia consequemur : sin
eadem nos fortuna premet , etiamne reli-
quias tuas misera projicias ? Obsecro te ,
mea vita , quod ad sumptum atinet , sine
alios , qui possunt , si modo volunt , susti-
ne.

nere, & valetudinem istam infirmam, si me amas, noli vexare. Nam mihi ante oculos dies noctesque versaris: omnes labores te excipere video; timeo, ut sustineas; sed video in te esse omnia. Quare, ut id, quod speras, & quod agis, consequamur, servi valetudini. Ego, ad quos scribam, nescio, nisi ut ad eos, qui ad me scribunt, aut ad eos, de quibus ad me vos aliquid scribitis. Longius (quoniam ita vobis placet) non discedam: sed velim, quam sæpissimè litteras mittatis, præsertim si quid est firmitus, quod speremus. Valet mea desideria. Valet. Dat. ad III, Non. Octob. Thessalonica.

Lib. 7. Epist. 5.

ARGUMENTUM.

*Commendat studiosissimè Trebatium Testam
Juriscons. Cesari Galliarum Prefecto.*

M. Cic. C. Cesari Imp. S. D. 6

Vide, quam mihi persuaserim, te me esse alterum, non modo in iis rebus, quæ ad me ipsum, sed etiam in iis, quæ ad meos pertinent. C. Trebatium cogitaram, quicumque exirem, mecum ducere, ut eum meis omnibus studiis, & beneficiis,

eiis quam ornatissimum domum reducerem. Sed posteaquam & Pompeji commoratio diuturnior erat, quam putaram, & mea quædam tibi non ignota dubitatio aut impedire profectioem meam videbatur, aut certè tardare, vide, quid mihi sumperim: cœpi velle, ea Trebatium expectare a te, quæ sperasset a me: neque mehercule minus ei prolixè de tua voluntate promisi, quam eram solitus de mea polliceri. Casus vero mirificus quidam intervenit, quasi vel testis opinionis meæ, vel sponsor humanitatis tuæ. Nam, cum de hoc ipso Trebatium cum Balbo nostro loquerer accuratius domi meæ, litteræ mihi dantur a te, quibus in extremis scriptum erat: *M. Furium, quem mihi commendas, vel Regem Gallia faciam, vel hunc Leptæ delegabo; si vis, tu ad me alium mitte, quem ornem.* Sustulimus manus & ego, & Balbus: tanta fuit opportunitas, ut illud nescio quid, non fortuitum, sed divinum videretur. Mitto igitur ad te Trebatium, atque ita mitto, ut initio meæ sponte, post autem invitatu tuo mittendum duxim: Hunc, mi Cesari, sic velim omni tua comitate complectare, ut omnia, quæ per me possis adduci, ut in meos conferre velis,

in unum hunc conferas; de quo tibi ho-
mine hoc spondeo, non illo veteri verbo
meo. quod cum ad te de Milone scripsissem,
iure lusisti, sed more Romano, quomodo
homines non inepti loquuntur, probiorem
hominem, meliorem virum, prudentiorem
esse neminem. Accedit etiam, quod fami-
liam ducit in iure civili singularis memoria,
summa scientia. Huic ego neque Tribuna-
tum, neque Praefecturam, neque ullius be-
neficij certum nomen peto: benevolentiam
tuam, & liberalitatem peto: neque impedio,
quominus, si tibi ita placuerit, etiam hisce
eum ornes gloriae insignibus. Totum deni-
que hominem tibi trado de manu (ut ajunt)
in manum tuam istam & victoria, & fide
praestantem. Sumus enim putidiusculi, quam
per te vix licet: verum, ut video, licebit.
Cara, ut valeas, & me, ut amas, ama.

Lib. 9. Epist. II.

ARGUMENTUM.

Deplorat Tulliola mortem, & in Dolabella sermonibus plurimum sibi ait solatii futurum, quamquam jam eam Dolabella dimiserat, sed fingendum erat Ciceroni, temporis causa, cum Dolabella apud Caesarem dominantem plurimum valeret.

Cic. Dolabellæ suo S. D. 7

VEL meo ipsius interitu malle litteras
meas desiderares, quam eo casu, quo
sum gravissime afflictus, quem ferrem cer-
te moderatius, si te haberem. Nam &
oratio tua prudens, & amor erga me si-
ngularis multum levaret. Sed quoniam bre-
vi tempore, ut opinio nostra est; te sum
visurus; ita me affectum offendes, ut mul-
tum a te possim juvari: non quo ita sim
fractus, ut aut hominem me esse oblitus
sim, aut fortunæ succumbendum putem;
sed tamen hilaritas illa nostra, & suavi-
tas, quæ te præter cæteros delectabat,
erepta mihi omnis est: firmitatem tamen,
& constantiam, si modo fuit aliquando in
nobis, eandem cognosces, quam reliquisti.

Quod scribis, prælia te mea causa sustinere; non tam id laboro, ut si qui mihi obtrectent, a te refutentur, quam intelligi cupio, quod certe intelligitur, me a te amari. Quod ut facias, te etiam, atque etiam rogo, ignoscasque brevitati mearum litterarum; nam & celeriter una futuros nos arbitror, & nondum satis confirmatus sum ad scribendum. Vale.

Lib. 10. Epist. 1.

ARGUMENTUM.

Invocatur in Antonii immoderatam potentiam: & Plancum Transalpinam Galliam, quam ultimam Cicero Philippicarum lib. 5. vocat, administrantem hortatur, ut in Remp. omni cogitatione, studioque incumbat. Postremo agit gratias de Furnio honorifice tractato.

Cic. S. D. L. M. ratio Planco Im p.

Col. Def. 8

ET abfui proficiscens in Græciam: & posteaquam de medio cursu Reipublicæ voce revocatus, numquam per M. Antonium quietus fui: cuius tanta est non insolentia (nam id quidem vulgare vitium est) sed immanitas, non modo ut vo-

cem,

cem, sed ne vultum quidem liberum possit ferre cujusquam. Itaque mihi maximæ curæ est, non de mea quidem vita, cui satisfeci vel ætate, vel factis, vel (si quid etiam hoc ad rem pertinet) gloria, sed me patria sollicitat, imprimisque, mihi Plance expectatio Consulatus tui: quæ ita longa est, ut optandum sit, ut possimus ad id tempus Reipublicæ spiritum ducere. Quæ potest enim spes esse in ea Republica, in qua hominis impotentissimi, atque intemperantissimi armis oppressa sunt omnia? Et in qua nec Senatus, nec populus vim habet ullam? Nec leges ullæ sunt, nec judicia, nec omnino simulacrum aliquod, aut vestigium civitatis? Sed, quando acta omnia mitti ad te arbitrabar, nihil erat, quod singulis de rebus scriberem. Illud autem erat amoris mei, quem a tua pueritia susceptum non servavi solum, sed etiam auxi, monere te, atque hortari, ut in Remp. omni cogitatione, curaque incumberes. Quæ si ad tuum tempus perducitur, facilis gubernatio est: ut perducatur autem, magnæ tum diligentia est, tum etiam fortunæ. Sed & te aliquando ante (ut spero) habebimus: & præterquamquod Reipublicæ consulere debeamus,

ta

tamen tuæ dignitati ita favemus, ut omne nostrum consilium, studium, officium, operam, laborem, diligentiam ad amplitudinem tuam conferamus. Ita facillimè & Reipublicæ, quæ mihi carissima est, & amicitia nostræ, quam sanctissimè nobis colendam puto, me intelligo satisfacturum. Furnium nostrum tanti a te fieri, quantum ipsius humanitas, & dignitas postulat, nec miror, & gaudeo: teque hoc existimare volo, quidquid in eum iudicii, officiique contuleris, id ita me accipere, ut in me ipsum te putem contulisse. Vale.

Lib. 7. Epist. 31.

ARGUMENTUM.

Commendat Messinii Achaica negotia ex fratris hereditate.

Cic. Servio Sulpicio S. D. 9

Lucius Messinius ea mecum necessitudine conjunctus est, quod mihi quaestor fuit: sed hanc causam, quam ego, ut a majoribus accepi, semper gravem duxi, fecit virtute, & humanitate sua justiore. Itaque eo sic utor, ut nec familiaris ullo, nec libentius. Is quamquam confidere videbatur, te sua causa, quæ honeste

neste posses, libenter te esse facturum; magnum tamen esse speravit apud te meas quoque litteras pondus habituras. Id cum ipse ita judicabat, tum pro familiari consuetudine sæpe ex me audierat, quam suavis esset inter nos, & quanta conjunctio. Peto igitur a te tanto scilicet studio, quanto intelligis debere me petere pro homine tam mihi necessario, & tam familiari, ut ejus negotia, quæ sunt in Achaja ex eo, quod haeres est M. Mindio, fratri suo, qui Elide negotiatus est, explices, & expedias tum jure, & potestate, quam habes, tum etiam auctoritate, & consilio tuo. Sic enim præscripsimus iis, quibus ea negotia mandavimus, ut omnibus in rebus, quæ in aliquam controversiam vocarentur, te arbitro, & quod commodo tuo fieri posset, te disceptatore uterentur. Id ut honoris mei causa suscipias, vehementer te etiam, atque etiam rogo. Illud præterea, si non alienum a tua dignitate putabis esse, feceris mihi pergratum, si qui difficiliore erunt, ut rem sine controversia confici nolint, si eos, quando cum Senatore res est, Romam rejeceris: quod quo minore dubitatione facere possis, litteras ad te a M. Lepido

Con-

Confule , non quæ te aliquid juberent (neque enim id tuæ dignitatis esse arbitramur) sed quodammodo quasi commendatitias sumpsimus. Scriberem , quam id beneficium bene apud Mescinium positurus esses , nisi & te scire considerem , & mihi peterem : sic enim velim existimes , non minus me de illius re laborare , quam ipsum de sua. Sed cum illum studeo quam facillimè ad suum pervenire , tum illud laboro , ut non minimum hac mea commendatione se consecutum arbitretur. Vale.

Lib. 13. Epist. 77.

ARGUMENTUM.

Narrat officium suum commendat M. Bolanum : petit , ut sibi servum suum furtivum Dionysium restituendum curet.

M. T. Cic. P. Sulpicio Imp. S.D. 10

Cum his temporibus non sane in Senatuum ventitarem ; tamen , ut tuas litteras legi , non existimavi me , salvo jure nostræ veteris amicitia , multorumque inter nos officiorum , facere posse , ut honori tuo deessem ; itaque ad huius supplicationemque tibi libenter decrevi : nec reliquo tempore ullo aut rei , aut existimationi,

tioni , aut dignitati tuæ deero. Atque ut hoc tui necessarii sciant , hoc me animo , erga te esse , velim facias eos per litteras certiores , ut , si quid tibi opus sit , ne dubitent mihi jure suo denunciare. M. Bolanum , virum bonum , & fortem , & omnibus rebus ornatum , meumque veterem amicum , tibi magnopere commendo. Pergratum mihi feceris , si curaris , ut is intelligat , hanc commendationem sibi magno adjumento fuisse ; ipsumque virum optimum , gratissimumque cognosces ; promitto tibi , te ex ejus amicitia magnam voluptatem esse capturum. Præterea a te peto majorem in modum pro nostra amicitia , & pro tuo perpetuo in me studio , ut in hac re etiam elaborares. Dionysius servus meus , qui meam bibliothecam multorum nummorum tractavit , cum multos libros furtivisset , nec se impune latitum putaret , aufugit. Is est in provincia tua. Eum & M. Bolanus familiaris meus , & multi alii Narona viderunt. Sed cum se a me manumissam esse diceret , crediderunt. Hunc si tu mihi restituendum curatis , non possum dicere , quam mihi gratum futurum sit. Res ipsa parva , sed animi mei dolor magnus est. Ubi sit , & quid fieri possit,

possit, Bolanus te docebit. Ego, si hominem per te recuperare, summo me a te beneficio affectum arbitrabor. Vale.

Lib. 14. Epist. 3.

ARGUMENTUM.

Queritur, quod sua culpa & ipse, & omnes sui maximas in miseras inciderint. Deinde ad varia capita respondet; sed ita dolenter, ut ideo a nonnullis, jure fortasse, tamquam mollis reprehendatur.

M. Tul. Cic. Terentia, Tulliole,
Ciceroni suis S. D.

Accepi ab Aristocrito tres epistolas, quas ego lacrymis prope delevi. Conficior enim mœrore, mea Terentia, nec me meæ miseriæ magis excruciant, quam tuæ, vestraque. Ego autem hoc miserior sum, quam tu, quæ es miserrima, quod ipsa calamitas communis est utriusque nostrum, sed culpa mea propria est. Meum fuit officium, vel legatione vitare periculum, vel diligentia, & copiis resistere, vel cadere fortiter; hoc miserius, turpius, indignius nobis nihil fuit. Quare cum dolore conficior, tum etiam pudore. Pudet enim, me uxori meæ optimæ, suavissimis

libe-

liberis virtutem, & diligentiam non præstitisse. Nam mihi ante oculos dies, noctesque versatur squallor vester, & mœror, & infirmitas valetudinis tuæ: spes autem salutis pertenuis ostenditur: inimici sunt multi, invidi pene omnes: ejicere nos magnum fuit, excludere facile est; sed tamen, quamdiu vos eritis in spe, non deficiam, ne omnia mea culpa cecidisse videantur. Ut tuto sim, quod laboras, id mihi nunc facillimum est: quem etiam inimici volunt vivere in tantis miseriis. Ego tamen faciam, quæ præcipis; amicis, quibus voluisti, egi gratias, & eas litteras Dexipo dedi, meque de eorum officio scripsi a te certiore esse factum. Pisonem nostrum mirifico esse studio in nos, & officio, & ego perspicio, & omnes prædicant. Dii faxint, ut tali genero mihi præsentem tecum simul, & cum liberis nostris frui liceat. Nunc spes reliqua est, in novis Tribb. Pleb. & in primis quidem diebus; nam, si inveterarit, actum est. Ea re ad te statim Aristocritum misi, ut ad me continuo initia rerum, & rationem totius negotii posses scribere: etsi Dexippo quoque ira imperavi, statim ut recurreret: & ad fratrem misi, ut crebro tabel-

H

larios

larios mitteret. Nam ego eo nomine sum Dyrrhachii hoc tempore, ut quam celerrime, quid agatur, audiam, & sim tuto. Civitas enim hæc semper a me defensa est. Cum inimici nostri venire dicentur, tum in Epirum ibo. Quod scribis te, si velim, ad me venturam: ego vero cum sciam, magnam partem istius oneris abs te sustineri, te istuc esse volo. Si perficitis, quod agitis, me ad vos venire oportet: sin autem; sed nihil est opus reliqua scribere. Ex primis, aut ad sumum secundis litteris tuis constituere poterimus, quid nobis faciendum sit. Tu modo ad me velim omnia diligentissime prescribas, etsi magis rem, quam litteras debeo expectare. Cura, ut valeas, & ita tibi persuadeas, mihi te carius nihil esse, nec unquam fuisse. Vale, mea Terentia, quam ego videre videor: itaque debilitor lacrymis. Vale. Prid. Kal. Decemb. Dyrrhachii.

Lib.

Lib. 15. Epist. 20.

ARGUMENTUM.

Scribit se ad illum mittere librum suum de perfecto Oratore: laudat in Sabina gente fidem, & probitatem: petit ab eo creberrimas litteras.

M. T. C. Trebonio S. D. 12

ORatorem meum (sic enim inscripsi) Sabino tuo commendavi. Natio me hominis impulit, ut ei recte putarem: nisi forte candidatorum licentia hic quoque usus hoc subito cognomen arripuit: etsi modestus ejus vultus, sermoque constans habere quiddam a Curibus videbatur. Sed de Sabino satis. Tu, mi Treboni, quando ad amorem meum aliquantulum discedens addidisti, quo tolerabilius feramus igniculum desiderii tui, crebris non litteris appellato, atque ita, si idem fiet a nobis, quamquam duæ causæ sunt, cur tu frequentior in isto officio esse debeas, quam nos, primum, quod olim solebant, qui Romæ erant, ad provinciales amicos de Rep. scribere: nunc tu nobis scribas oportet; res enim publica istuc est: deinde, quod nos aliis officiis tibi absentia fatif-

H 2

fa-

facere possumus: tu nobis, nisi litteris, non video, qua re alia satisfacere possis. Sed cætera scribes ad nos postea. Nunc hæc primo cupio cognoscere, iter tuum cujusmodi sit ad nos: ubi Brutum nostrum videris, quamdiu simul fueris: deinde, cum processeris longius, de bellicis rebus, de toto negotio, ut existimare possimus, quo statu simus. Ego tantum me scire putabo; quantum ex tuis litteris habeo cognitum. Cura, ut valeas, meque ames amore illo tuo singulari. Vale.

Lib. 16. Epist. 6.

ARGUMENTUM.

Navigacionis descriptio, & ad curandam valetudinem benevolentia plena cohortatio.

Tullius, & Cic. Tironi suo S. P. D. 13.

NOs a te, ut scis, discessimus ad iv. Nonas Nov. Leucadem venimus ad viii. Id. Nov. ad vii. Actium. Ibi propter tempestatem ad vi. Id. morati sumus. Inde ad V. Id. Corcyram bellissime navigavimus. Corcyræ fuimus usque ad xvi. Kal. Dec. tempestatibus retenti. Ad xv. Kal. Decemb. a portu Corcyreorum ad Calsiopen stadia

dia cxx. processimus. Ibi retenti ventis sumus usque ad ix. Kalend. Interea, qui cupide profecti sunt, multi naufragia fecerunt. Nos eo die cæcati solvimus. Inde Austro lenissimo, cælo sereno, nocte illa, & die postero in Italiam ad Hydruntem ludibundi pervenimus: eodemque vento postridie (id erat ad vii. Kalend. Dec.) hora iv. Brudussum venimus: eodemque tempore simul nobiscum in oppidum introivit Terentia, quæ te facit plurimi. Ad v. Kalend. Decemb. servus Cn. Plancii Brundusii tandem aliquando mihi a te expectatissimas litteras reddidit, datas Idibus Nov. quæ me molestia valde levarunt: utinam omnino liberassent. Sed tamen Asclapo medicus plane confirmat, propediem te valentem fore. Nunc equidem ego te horror, ut omnem diligentiam adhibeas ad convalescendum. Tuam prudentiam, temperantiam, amorem erga me novi: scio, te omnia facturum, ut nobiscum quam primum sis; sed tamen ita velim, ut ne quid properes. Symphoniam Lysonis velim vitasses, ne in quartam hebdomadam incideres. Sed quando pudori tuo maluisti obsequi, quam valetudini, reliqua cura. Curio nisi, ut me-

medico honos haberetur, & tibi daret, quod opus esset, me, cui iussisset, curaturum. Equum, & mulum Brundisii tibi reliqui. Romæ vereor, ne ex Kal. Jan. magni tumultus sint: nos agemus omnia modice. Reliquum est, ut te hoc rogem, & a te petam, ne temere naviges: solent nautæ festinare quæstus sui causa. Cautus sis mi Tiro. Mare magnum, & difficile tibi restat. Si poteris, cum Messinio: (caute is solet navigare) si minus, cum honesto aliquo homine, cujus auctoritate navi- cularius moveatur. In hoc omnem diligentiam si adhibueris, teque nobis incolumem præstiteris, omnia a te habebō. Etiam, atque etiam noster Tiro vale, Medico, Curio, Lysoni de te scripsi diligentissime. Vale, salve.

Lib. 16. Epist. 10.

ARGUMENTUM.

Rogat, ut præter valetudinem nihil curet, addit de adventu suo ad urbem, de statu Reip. civilibus discordiis perturbato, de triumpho suo, de Præfectura Campana.

M. Tullius, & Cicero; Terentia, Tullia, Qu. Fr. Qu. Fil. Tironi S.P.D. 14

ET si opportunitatem operæ tuæ omnibus locis desidero, tamen non tam mea,

mea, quam tua causa doleo te non valere; sed quando in quartanam conversa vis est morbi (sic enim scribit Curius) spero, te diligentia adhibita, etiam firmiorem fore. Modo fac id, quod humanitatis tuæ est, ne quid aliud cures hoc tempore, nisi ut quam commodissime convalescas. Non ignoro, quantum ex desiderio labores; sed erunt omnia facilia, si valebis. Festinare te nolo, ne nausæ molestiam suscipias æger, & periculose hyeme naviges. Ego ad urbem accessi prid. Non Jan. obviam mihi sic proditum est, ut nihil fieri potuerit honoratius, sed incidi in ipsam flammam civilis discordiæ, vel potius belli: cui cum cuperem mederi, & ut arbitror, possem, cupiditates certorum hominum (nam ex utraque parte sunt, qui pugnare cupiant) impedimento mihi fuerunt. Omnino & ipse Cæsar amicus noster minaces ad Senatum, & acerbis litteras miserat; & erat adhuc impudens, qui exercitum, & provinciam invito Senatu teneret, & Curio meus illum incitabat. Antonius quidem noster, & Q. Cæsius nulla vi expulsi ad Cæsarem cum Curio profecti erant, posteaquam Senatus Consibus, Prætoribus, Tribb. Pleb. & nobis, qui Pro-

Proconf. sumus, negotium dederat, ut curarem, ne quid Respub. detrimenti caperet; numquam majore in periculo civitas fuit: nunquam improbi cives habuerunt paratorem ducem. Omnino ex hac quoque parte diligentissime bellum comparatur. Id sit auctoritate, & studio Pompeji nostri, qui Cæsarem sero cœpit timere. Nobis inter has turbas Senatus tamen frequens flagitavit triumphum: sed Lentulus Conf. quo majus suum beneficium faceret, simul atque expedisset, quæ essent necessaria de Rep. dixit se relaturum. Nos agimus nihil cupide, eoque est nostra plura auctoritas. Italiae regiones descriptæ sunt, quam quisque partem tueretur, nos Capuam suscepimus. Hæc te scire volui. Tu etiam, atque etiam cura, ut valeas, litterasque ad me mittas, quotiescumque habebis, cui des. Etiam, atque etiam vale. Dat. Prid. Id. Jan.

Lib. 6. Epist. 15.

ARGUMENTUM.

Exorditur ab officii sui commemoratione; deinde, quid de reditu Ligarii opinetur, subjungit.

Cicero Q. Ligario S. D.

15

ME scito omnem meum laborem, omnem operam, curam, studium in tua
fa-

salute consumere. Nam cum te semper maxime dilexi, tum fratrum tuorum, quos æque, atque te summa benevolentia sum complexus, singularis pietas, amorque fraternus nullum me patitur officii erga te, studiique munus, aut tempus prætermittere. Sed quæ faciam, fecerimque pro te, ex illorum te litteris, quam ex meis malo cognoscere. Quid aut sperem, aut confidam, & exploratum habeam de salute tua, id tibi a me declarari volo. Nam, si quisquam est timidus in magnis, periculosisque rebus, semperque magis adversos rerum exitus metuens, quam sperans secundos, is ego sum; & si hoc vitium est, eo me non carere confiteor. Ego idem tamen cum ad vi Kal. intercaleres priores rogatu fratrum tuorum venissem mane ad Cæsarem; atque omnem adeundi, & conveniendi illius indignitatem, & molestiam pertulissem, cum fratres, & propinqui tui jacerent ad pedes, & ego essem locutus, quæ causa, quæ tuum tempus postulabat; non solum ex oratione Cæsaris, quæ sane mollis, & liberalis fuit, sed etiam ex oculis, & vultu, & multis præterea signis, quæ facilius perspicere potui, quam scribere, hanc in opinionem discessi, ut mihi tua salus dubia non esset. *Quantobrem fac ani-*

mo

mo magno, fortique sis: & si turbidissima sapienter ferebas, tranquilliora læte feras. Ego tamen tuis rebus sic adero, ut difficillimis: neque Cæsari solum, sed etiam amicis ejus omnibus, quos mihi amicissimos esse cognovi, pro te, sicut adhuc feci, libentissimè supplicabo. Vale.

Lib. 6, Epist. 22.

ARGUMENTUM.

Ad consolandum Toranium præterita colligit, & quid ipse fecerit, quasi exemplum ad imitandum proponit.

M. Cicero Toranio S.D. 16

ET si, cum hæc ad te scriberem, aut appropinquare exitus hujus calamitosissimi belli, aut jam aliquid actum, & confectum videbatur; tamen quotidie commemorabam, te unum in tanto exercitu mihi fuisse assensorem, & me tibi; solosque nos vidisse, quantum esset in eo bello mali, in quo spe pacis exclusa, ipsa victoria futura esset acerbissima, quæ aut interitum allatura esset, si victus esses, aut si vicissēs, servitutem. Itaque ego, quem tum fortes illi viri, & sapientes, Domitii, & Lentuli timidum esse dicebant (& eram plane, timebam

bam enim, ne evenirent ea quæ acciderunt) idem nunc nihil timèo, & ad omnem eventum paratus sum: cum aliquid videbatur caveri posse, tum id negligi dolebam: nunc vero evertis omnibus rebus, cum consilio profici nihil possit, una ratio videtur quidquid evenerit, ferre moderate, præsertim **CUM OMNIUM RERUM MORS SIT EXTREMUM**, & mihi sim conscius, me, quoad licuerit, dignitati Reip. consuluisse, & hæc amissa, salutem retinere voluisse. Hæc scripsi, non ut de me ipse dicerem, sed ut tu, qui conjunctissima fuisti mecum & sententia, & voluntate, eadem cogitares. Magna enim consolatio est, cum recordare, etiam si secus acciderit, te tamen recte, vereque sensitte. Atque utinam liceat aliquando aliquo Reipublicæ statu nos frui, interque nos conferre sollicitudines nostras, quas pertulimus, cum timidi putabamur, quia dicebamus ea futura, quæ facta sunt. De tuis rebus nihil esse, quod timeas, præter universæ Reipub. interitum, tibi confirmo. De me autem sic velim judices, quantum ego possim, me tibi, salutis tuæ, liberisque tuis summo cum studio præsto semper futurum. Vale.

Lib.

Lib. 10. Epist. 5.

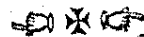
ARGUMENTUM.

Hic quoque Planciam ad suscipiendam, tuendamque Remp. glorie stimulis incitat.

Cic. Planco Imp. Conf. Def. S. D. 17.

Binas a te accepi litteras eodem exemplo; quod ipsum argumento mihi fuit diligentiae tuae. Intellexi enim te laborare, ut ad me tuae expectatissimae litterae perferrentur: ex quibus capi fructum duplicem, mihi que in comparatione difficilem ad iudicandum, amorem ne erga me tuum, an animum in Rempub. pluris aestimandum putarem. Est omnino patriae caritas, meo quidem iudicio, maxima, sed amor, voluntatisque conjunctio plus certe habet suavitatis. Itaque commemoratio tua paternae necessitudinis, benevolentiaeque ejus, quam erga me a pueritia contulisses, ceterarumque rerum, quae ad eam sententiam pertinebant, incredibilem mihi laetitiam attulerunt. Rursus declaratio animi tui, quem haberes de Rempub. quemque habiturus esses, mihi erat jucundissima: eoque major erat haec laetitia, quod ad illa superiora accedebat. Itaque te
non

non hortor solum, mi Plance, sed plane etiam oro, quod feci iis litteris, quibus tu humanissimè respondisti, ut tota mente, omnique animi impetu in Rempub. incumbas. Nihil est, quod tibi majori fructui, gloriaeque esse possit. Nec quidquam ex omnibus rebus humanis est praeclearius, aut praestantius, quam de Rempub. benemereri. Adhuc enim patitur tua summa humanitas, & sapientia, me, quod sentiam, libere dicere. Fortuna suffragante videris res maximas consecutus: quod quamquam sine virtute non potuisses, tamen ex maxima parte ea, quae es adeptus fortunae, temporibusque tribuuntur. His temporibus difficillimis Reipub. quidquid subveneris, id erit totum, & proprium tuum. Incredibile est omnium civium, latronibus exceptis, odium in Antonium. Magna spes in te, & in tuo exercitu magna expectatio, cujus, per Deos, gratiae, gloriaeque cave tempus amittas. Sic moneo, ut filium, sic faveo, ut mihi, sic hortor, ut & pro patria, & amicissimum. Vale.

Lib.

Lib. 10. Epist. 10.

ARGUMENTUM.

Laudat Plancum de optima voluntate, studioque juvanda Reipub. premiaque illum à Senatu honorificentissima sperare vult; operamque in eo suam pollicetur, & hortatur, ut egregie pergat in Rep. tuenda.

Cic. Planco Imp. Conf. Def. S. D. 18

Etsi satis ex Furnio nostro cognoveram, quæ tua voluntas, quod consilium de Reipub. esset, tamen lectis tuis litteris, li- quidius de toto sensu tuo judicavi. Quamobrem, quamquam in uno prælio omnis fortuna Reipub. disceptat (quod quidem cum hæc legeres; jam decretum arbitrabar fore) tamen ipsa fama, quæ de tua voluntate percrebuit, magnam es laudem consecutus. Itaque si Consulem Romæ habuissemus, declaratum esset a Senatu cum tuis magnis honoribus, quam gratus esset conatus, & apparatus tuus; cujus rei non modo non præterit tempus, sed ne maturum quidem etiam nunc, meo quidem iudicio, fuit. Is enim denique honos mihi videri solet, qui non propter spem futuri beneficii, sed propter magna me-
rita

rita claris viris defertur, & datur. Quare, sit modo aliqua Resp. in qua honos elucere possit; omnibus, mihi crede, amplissimis honoribus abundabis. Is autem, qui vere appellari potest honos, non invitamentum ad tempus, sed perpetuæ virtutis est præmium. Quamobrem, mi Plance, incumbere toto pectore ad laudem: subveni patriæ: opitulare collegæ: omnium gentium consensum, & incredibilem conspirationem adjuva. Me tuorum consiliorum adiutorem, dignitatis fautorem, omnibus in rebus tibi amicissimum, fidelissimumque cognosces. Ad eas enim causas, quibus inter nos amore sumus, officii, vetustate conjuncti, patriæ caritas accessit; eaque effecit, ut tuam vitam anteferrem meæ. iv. Kal. April. Vale.

Lib. 10. Epist. 16.

ARGUMENTUM.

Gratissimas fuisse Planci litteras, maximeque opportunas significat: eique auctor est, ut in rebus tam subitis consilium Senatus ne expelet; ipse a sese consilium capiat.

Cicero Planco S. D.

19

Nihil post hominum memoriam gloriosius, nihil gratius, ne tempore quidem ipso

ipso opportunius accidere vidi, quam tuas; Plance, litteras. Redditæ sunt enim frequenti Senatu, Cornuto, cum is frigidæ sane, & inconstantes recitasset litteras Lepidi; sub eas statim recitatæ sunt tuæ non sine magnis quidem clamoribus. Cum rebus enim ipsis essent, & studiis, beneficisque in Remp. gratissimæ: tum erant gravissimis verbis, & sententiis perscriptæ. Flagitare Senatus insistit Cornutum, ut referret statim de tuis litteris. Ille se considerare ait velle; cum ei magnum convivium fieret cuncto a Senatu, quinque Tribb. Plebis retulerunt: Servilius rogatus rem distulit. Ego eam sententiam dixi, cui sunt assensu ad unum. Ea quæ fuerit ex S. C. cognosces. Tu quamquam consilio non egēs, vel abundas potius, tamen hoc animo esse debes, ut nihil huc rejicias, neve in rebus tam subitis, tamque angustis à Senatu consilium petendum putes. Ipse tibi sis Senatus: quocumque te ratio Reip. ducet, sequare. Cures, ut ante factum aliquid a te egregium audiamus, quam futurum putamus. Illud tibi promitto, quidquid erit a te factum, id Senatam non modo ut fideliter, sed etiam ut sapienter factum comprobaturum. Vale.

Lib.

Lib. 14. Epist. 1.

ARGUMENTUM.

Exul deserit suam, suorumque calamitatem, ejusque culpam confert in amicorum consilia: vici venditionem prorsus improbat; alia quadam scribit.

M. T. Cic. Terentiæ & Tulliolæ, & Ciceroni Ivis S. D.

20

ET litteris multorum, & sermone omnium perfertur ad me, incredibilem tuam virtutem, & fortitudinem esse, teque nec animi, nec corporis laboribus defatigari. Me miserum, te ista virtute, si de, probitate, humanitate in tantas arumnas propter me incidisse! Tulliolamque nostram, ex quo patre tantas voluptates capiebat, ex eo tantos percipere luctus! Nam quid ego de Cicrone dicam? Qui, cum primum sapere cepit, acerbissimos dolores, miserialque percepit. Quæ si, ut tu scribis, fato facta putarem, ferrem paulo facilius; sed omnia sunt mea culpa commissa, qui ab iis me amari putabam, qui invidabant; eos non sequebar, qui peribant. Quod si nostris consiliis nisi esset, neque apud nos tantum valuisset

I

ser-

sermo aut stultorum amicorum, aut improborum, beatissimi viveremus. Nunc, quando sperare nos amici jubent, dabo operam, ne mea valetudo tuo labori desit, res quanta sit intelligo, quantoque fuerit facilius manere domi, quam redire, sed tamen si omnes Trib. pl. habemus, si Lentulum tam studiosum, quam videtur, si vero etiam Pompejum, & Caesarem, non est desperandum. De familia, quomodo placuisse amicis scribis, faciemus. De loco nunc quidem jam abiit per silentia, sed quamdiu fuit, me non attingit. Plancius homo officiosissimus me cupit esse secum, & adhuc retinet. Ego volebam loco magis deserto esse in Epiro, quo neque Hispo veniret, nec milites, sed adhuc Plancius me retinet: sperat posse fieri, ut mecum in Italiam decedat. Quem ego diem si videro, & si in vestrum complexum venero, ac si & vos, & meipsum recuperaro; satis magnum mihi fructum videbor percepisse & vestrae pietatis, & meae. Pisonis humanitas, virtus, amor in omnes nos certus est, ut nihil supra possit. Utinam ea res ei voluptati sit; gloriae quidem video fore. De Q. Fratre nihil ego te accutavi.

vi: sed vos, cum praesertim tam paucis sitis, volui esse quam conjunctissimos. Quibus me voluisti agere gratias, egi, & me a te certiores factum esse scripsi. Quod ad me, mea Terentia, scribis, te vicum vendituram: quid, obsecro te (me miserum) quid futurum est? Et si nos premet eadem fortuna, quid pueri misero fiet? Non queo reliqua scribere (ranta vis lacrymarum est) ne te in eundem solum adducam. Tantum scribo, si erunt in officio amici, pecunia non deerit: si non erunt, tu efficere tua pecunia non poteris. Per fortunas miseris nostras vide, ne puerum perditum perdamus. Cui si aliquid erit, ne egeat, mediocri virtute opus est, & mediocri fortuna, ut caetera consequantur. Fac valeas & ad me tabellarios mittas, ut sciam quid agatur, & vos quid agatis, mihi omnino jam brevis expectatio est. Tullio lae, & Cic. salutem dic. Valete. Datum ante diem VI. Kal. Decemb. Dyrrhachii. Dyrrhachium veni, quod & libera civitas est, & in me officiosa, & proxima Italia. Sed si offendet me loci celebritas, alio me conferam, & ad te scribam. Vale.

ARGUMENTUM.

Scripta est hac epistola non solum dolenter, sed etiam molliter: argumentum est multiplex, quia respondet ad varia capita litterarum Terentia.

M. T. Terentia, & Tulliolæ, & Cic. suis S. D.

EGO minus saepe ad vos do litteras, quam possum, propterea quod cum omnia mihi tempora sunt misera, tum vero, cum aut ad vos scribo, aut vestras lego, conficior lacrymis sic, ut ferre non possim. Quod utinam minus vitæ cupidus fuisssem; certe nihil, aut non multum in vita mali vidissemus. Quod si nos ad aliquam alienjus commodi aliquando recuperandi spem fortuna reservavit, minus est erratum a nobis: sin hac mala fixa sunt, ego vero te quamprimum, mea vita, cupio videre, & in tuo complexu emoriri quando neque Dii, quos tu castissimè coluisti, neque homines, quos ego servavi semper, nobis gratiam retulerunt. Nos Brundusii apud M. Lenium Flaccum dies XIII. fuimus, virum optimum qui peri-

21

cu-

culum fortunatum, & capitis sui pro mea salute neglexit, neque legis improbißimæ poena deductus est quominus hospitii, & amicitia sus, officiumque præstaret. Huic utinam aliquando gratiam referre possimus, habebimus quidem semper. Brundusio profecti sumus ad V. Kalend. Majas, per Macedoniam Cyzicum petebamus. O me perditum, o me afflictum: quid nunc rogem te, ut venias, mulierem agram, & corpore, & animo confectam? Non rogem? Si ne te igitur sim? Opinor, sic agam, si est spes nostri reditus, eam confirmes, & rem adjuves, sin, ut ego metuo, transactum est, quoquo modo potes, ad me fac venias. Unum hoc scito: si te habebō, non mihi videbor planè periisse. Sed quid de Tulliola mea fiet? Jam id vos videte: mihi deest consilium. Sed certè quoquo modo se res habebit, illius misellæ & matrimonio, & famæ serviendum est. Quid Cicero meus, quid aget? Iste vero sit in sinu semper, & complexu meo. Non queo jam plura scribere: impedit moeror. Tu quid speris, nescio: utrum aliquid teneas, an quod metuo, plane sis spoliata. Pisonem, ut scribis, spero fore semper nostrum. De familia liberata, nihil est, quod te

te moveat. Primum tuis ita promissum est, te facturam esse, ut quisque esset meritis. Est autem in officio adhuc Orpheus, praterea magnopere nemo. Caterorum servorum ea causa est, ut si res a nobis abesset, liberti nostri essent, si obtinere potuissent, sin ad nos pertinerent, servirent, praterquam oppido pauci. Sed hae minora sunt. Tu quod me hortaris, ut animo sim magno, & spem habeam recuperandae salutis; id velim sit ejusmodi, ut recte sperare possimus. Nunc miser quando tuas jam literas accipiam? Quis ad me perferet? Quas ego expectassem Brundusii, si esset licitum per nautas, qui tempestatem pratermittere noluerunt. Quod reliquum est, sustenta te, mea Terentia, ut potes: honestissimè viximus: floruimus: non vitium nostrum, ed virtus nostra nos afflixit: peccatum est nullum, nisi quod non una animam cum ornamentis amisimus. Sed si hoc fuit liberis nostris gratius, nos vivere; caetera quamquam ferenda non sunt, feramus, atque ego, qui te confirmo; ipse me non possum. Clodium Philotarum, quod valetudine oculorum impediabatur, fidelem hominem remisit. Sallustius officio vincet omnes spes. Cennius est perbenevo-
lus

lus nobis, quem semper spero tui fore observantem. Sica dixerat, se mecum fore: sed Brundusio discessit. Cura, quoad potes, ut valeas: & sic existimes, vehementius me tua miseria, quam mea commoveri. Mea Terentia fidissima, atque optima uxor, & mea charissima Tulliola, & spes reliqua nostra Cicero valete. Prid. Kal. Maii, Brundusio.

Lib. 2. Epist. 6.

ARGUMENTUM.

Commendat summo studio T. Annium Milonem ad petitionem Consulatus: & ut impetret, quod vult, nihil omittit, quod in genere commendatitio requiri possit.

M. T. Cic. C. Curioni S. P. D. 22

Nondum erat auditum, te ad Italiam adventare, cum Sextum Julium, Milonis mei familiarem, cum his ad te literis misit, sed tamen cum appropinquare tuus adventus putaretur, & te jam ex Asia Romam versus profectum esse constaret, magnitudo rei fecit, ut non vereremur, ne nimis cito mitteremus, cum has ad te quamprimum perferri literas magnopere vellemus. Ego, si mea in te essent officia

ficia solum, Curio, tanta, quanta magis a te ipso prædicari, quam a me ponderari solent, verecundius a te, si qua magna res mihi petenda esset, contenderem. Grave est enim homini pudenti petere aliquid magnum ab eo, de quo se benemeritum putet; ne id, quod petat, exigere magis, quam rogare, & in mercedis potius, quam beneficii loco numerare videatur. Sed quia tua in me vel nota omnibus, vel ipsa novitate meorum temporum clarissima, & maxima beneficia extiterunt, estque animi ingenui, cui multum debeas, eidem plurimum velle debere: non dubitavi id a te per litteras petere, quod mihi omnium esset maximum, maximeque necessarium. Neque enim sum veritus, ne sustinere tua in me vel innumerabilia beneficia non possem, cum præsertim considerem, nullam esse gratiam tantam, quam non vel capere animus meus accipiendo, vel remunerando, cumulandoque illustrare possit. Ego omnia mea studia, omnem operam, curam, industriam, cogitationem, mentem denique omnem in Milonis Consulatu fixi, & locavi, statuique in eo me non officii solum fructum, sed etiam pietatis laudem debere querere. Neque vero cuiquam

salu-

salutem, ac fortunas tuas tantæ curæ fuisse unquam puto, quantæ mihi sit honos ejus, in quo omnia mea posita esse decrevi. Huic te unum tanto adjumento esse, si volueris, posse intelligo, ut nihil sit præterea nobis requirendum. Habemus hæc omnia, honorum studium conciliatum ex Tribunatu, propter nostram (ut espero te intelligere) causam: vulgi, ac multitudinis, propter magnificentiam munerum, liberalitatemque naturæ; juventutis, & gratiosorum in suffragis, propter ipsius excellentem in eo genere vel gratiam, vel diligentiam: nostram suffragationem si minus potentem, at probatam tamen, & justam, & debitam, & propterea fortasse etiam gratiosam. Dux nobis, & auctor opus est, & eorum ventorum, quos proposui, moderator quidam, & quasi gubernator: qui si ex omnibus unus optandus esset, quem tecum conferre possemus, non haberemus. Quamobrem si me memorem, si gratum, si bonum virum, vel ex hoc ipso, quod tam vehementer de Milone laborem, existimare potes, si dignum denique tuis beneficiis judicas, hoc a te peto, ut subvenias huic meæ sollicitudini, ut huic meæ laudi, vel (ut

ve-

verius dicam) prope salutem tuam studium dices. De ipso T. Annio tantum tibi polliceor, te majoris animi, gravitatis, constantiæ, benevolentiae erga te, si complecti hominem volueris, habiturum esse neminem. Mihi vero tantum decoris, tantum dignitatis adjunxeris, ut eundem te facile agnoscam fuisse in laude mea, qui fueris in salute. Ego, ni te videre scirem, cum hæc ad te scriberem, quantum officii sustinerem, quantopere mihi esset in hac petitione Milonis omni non modo contentione, sed etiam dimicatione elaborandum, plura scriberem. Nunc tibi omnem rem, atque causam, meque totum commendo, atque trado. Unum hoc sic habeto: si a te hanc rem impetraro, me pene plus tibi, quam ipsi Miloni debiturum. Non enim mihi tam mea salus chara fuit, in qua præcipue sum ab illo adjutus, quam pietas erit in referenda gratia jucunda. Eam autem unius tui studio me assequi posse confido. Vale.

Lib.

Lib. 2. Epist. 7.

ARGUMENTUM.

Hanc scripsit in Cilicia, cum esset Proconsul. Gratulatur Curioni de Tribunatu Plebis: hortatur ad boni civis officium: de Sacerdotio Curionis quiddam interserit: postremo rogat, ne quid sibi temporis prorogari ad provincie administrationem patiatur.

M. T. C. Procons. C. Curioni

Trib. Pleb. S.D.

23

Sera gratulatio reprehendi non solet, præsertim si nulla negligentia prætermissa est. Longe enim absum: audio sero. Sed & tibi gratulor, & ut sempiternæ laudi tibi sit iste Tribunatus, exopto: teque hortor, ut omnia gubernes, & moderare prudentia tua, ne te auferant aliorum consilia. Nemo est, qui tibi sapientius suadere possit te ipso, nunquam labere, si te audies. Non scribo hoc temere. Cui scribam video. Novi animum, novi consilium tuum. Non vereor, ne quid timeas, ne quid stulte facias, si ea defendes, quæ ipse recta esse senties. Quod in id Reipub. tempus non incideris, sed veneris (judicio

cio enim tuo, non casu in ipsum discrimen rerum contulisti Tribunatum tuum) profecto vides, quanta vis in Repub. temporum sit, quanta varietas rerum, quam incerti exitus, quam flexibiles hominum voluntates, quid insidiarum, quid vanitatis in vita non dubito, quin cogites. Sed amabo te, cura, & cogita nihil novi, sed illum idem, quod initio scripsi: tecum loquere, te adhibe in consilium; te audis tibi obtempera. Alteri, qui melius dare consilium possit, quam tu, non facile inveniri potest: tibi vero ipsi certe nemo melius dabit. Dii immortales: cur ego non adsum vel spectator laudum tuarum, vel particeps, vel socius, vel minister consiliorum? Tametsi hoc minime tibi deest; sed tamen efficeret magnitudo, & vis amoris mei, consilio te ut posse. juvare. Scribam ad te plura alias: paucis enim diebus eram missurus domesticos tabellarios: ut, quoniam sane feliciter, & ex mea sententia Remp. gessimus, unis litteris totius aetatis res gestas ad Senatum perferberem. De Sacerdotio tuo quantam curam adhibuerim, quamque difficili in re, atque causa, cognosces ex iis litteris, quas Thraconi liberto tuo dedi. Te, mi Curio, pro

pro tua incredibili in me benevolentia, meaque item in te singulari rogo, atque oro, ne patiare mihi quidquam ad hanc provincialem molestiam temporis prorogari. Praesens tecum egi, cum te Trib. Pleb. isto anno fore non putarem; itemque petivi sapius per litteras: sed tum quasi a Senatore nobilissimo, & adolescente gratiosissimo, nunc a Tribuno Pleb. & a Curione Trib. non ut decernatur aliquid nobi, quod solet esse difficilius, sed ut ne quid novi decernatur, & ut S. C. & leges defendas, eaque mihi conditio maneat, qua profectus sum. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

Lib. 2. Epist. 9.

ARGUMENTUM.

Gratulatur Calio, quod superatis competitoribus Aedilis Curulis designatus sit.

M. T. C. Procons. M. Coel. Ruffo

Aedili Cur. Def. S. D.

24

Plurimum tibi, ut debeo, gratulor, laetorque tum praesenti, tum etiam sperata tua dignitate, serius, non negligentia mea, sed ignoratione rerum omnium. In his enim sum locis, quo & propter longin-

gin

ginoquitatem, & propter atrocina tardis-
simè omnia perferuntur. Et cum gratulor,
tum vero quibus verbis tibi gratias agam,
non reperio; quod ita factus sis, ut dede-
ris nobis, quemadmodum scripseras ad me,
quem semper ridere possemus. Itaque cum
primum audiui: ego ille ipse factus sum
(scis quem dicam) egique omnes illos ado-
lescentes, quos ille jaçtatur, difficile est
loqui. Te autem contemplans absentem, &
quasi tecum coram loqueret, non ædepol
quantam egeris rem, neque quantum fa-
cinus feceris: quod quia præter opinionem
mihi acciderat, referebam me ad illud:
incredibile hoc factu objicitur. Repente ve-
ro incepsi omnibus latitiis. In quo cum
objurgaret, quod nimio gaudio pene desi-
perem, ita me defendebam: Ego volupta-
tem animi nimiam. Quid quæris? Dum il-
lum rideo, pene sum factus ille. Sed hæc
pluribus, multaque alia & de te, & ad te,
cum primum ero aliquid nactus otii. Te
vero, mi Rufe, diligo, quem mihi for-
tuna dedit amplificatorem dignitatis meæ,
ultorem non modo inimicorum, sed etiam
invidorum meorum; ut eos partim sceler-
um suorum, partim etiam ineptiarum pec-
niteret. Vale.

Lib.

Lib. 3. Epist. 4.

ARGUMENTUM.

*Expectari à se scribit L. Clodium cum Ap-
pii mandatis: mutuam benevolentiam,
ejusque causas commemorat.*

M. T. C. Procons. Appio Pulchro
Imper. S. D.

PRidie Non. Jun. cum essem Brundusii,
litteras tuas accepi, quibus erat scri-
ptum, te L. Clodio mandasse, quæ illum
mecum loqui velles. Eum sane expecta-
bam, ut ea, quæ à te afferet, quamprimum
cognoscerem. Meum studium erga
te, & officium, tametsi multis jam rebus
spero tibi esse cognitum, tamen in iis
maximè declarabo, quibus plurimum signi-
ficare potuero, tuam mihi exultationem,
& dignitatem charissimam esse. Mihi & C.
Fabius Virgilianus, & C. Flaccus, L. F.
& diligentissimè M. Octavius, Cn. F. de-
monstravit, me a te plurimi fieri: quod
egomet multis argumentis jam antea judi-
caram, maximeque illo libro Augurali,
quem ad me amantissimè scriptum, sua-
vitè tibi misisti. Mea in te omnia summa
per consuetudinis officia constabunt. Nam cum
te

te ipsum, ex quo tempore tu me diligere cœpisti, quotidie pluris feci: tum accesserunt etiam conjunctiones necessariorum tuorum. Duos enim duarum ætatum pluri mi facio, Cn. Pompejum filix tuæ socerum, & M. Brutum generum tuum. Collegæ quoque conjunctio, præsertim tam honorifice a te approbata non mediocri vinculum mihi quidem attulisse videtur ad voluntates nostras copulandas. Sed si Clodium convenero, ex illius sermone ad te scribam plura; & ipse operam dabo, ut te quamprimum videam. Quod scribis, tibi manendi causam eam fuisse, ut me convenires; id mihi, ne mentiar, gratum est. Vale.

Lib. 3. Epist. 2.

ARGUMENTUM.

Cum esset Appio successor in Cilicia administratione creatus, rogat eum, ut provinciam sibi quam maximè aptam, explicatamque tradat, quo sit ei facilior administrandi ratio.

M. T. C. Procons. Appio Pulchro
Imper. S.D.

Cum & contra voluntatem meam, & præter opinionem accidisset, ut mihi

hi cum Imperio in provinciam proficisci necesse esset, in multis, & variis molestiis, cogitationibusque meis hæc una consolatio occurrebat; quod neque tibi amicior, quam ego sum, quisquam posset succedere; neque ego ab ullo provinciam accipere, qui mallet eam mihi quam maximè aptam, explicatamque tradere. Quod si tu quoque eandem de mea voluntate erga te spem habes, ea te profecto nunquam fallat. A te maximopere pro nostra summa conjunctione, tuæque singulari humanitate etiam, atque etiam peto, & quæro, ut quibuscumque rebus potes (potes autem plurimis) prospicias, & consulas rationibus meis. Vides ex Senatus C. provinciam esse habendam: si eam, quoad ejus face-re potueris, quam expeditissimam mihi tradideris, facilius erit mihi quasi decursus mei temporis. Quid in eo genere efficere possis, tui consilii est. Ego te, quod tibi veniet in mentem mea interesse valde rogo. Pluribus verbis ad te scriberem, si aut tua humanitas longiorem orationem expectaret, aut id fieri non sit amicicia pateretur, aut res verba desideraret, ac non pro se ipsa loqueretur. Hoc velim tibi persuadeas, si rationibus

K

meis

meis provisum a te esse intellexero, magnam te ex eo, & perpetuam voluptatem esse capturum. Vale.

Lib. 4. Epist. 2.

ARGUMENTUM.

Disputat, utrum manendum sit in Italia, an ad Pompejum in Græciam navigandum; quorum alterum utilius, alterum honestius ait esse. Concludit, differtilem esse deliberationem; se tamen discessionem magis probare.

M. T. C. Servio Sulpicio S. D. 27

AD III. Kal. Majas, cum essem in Cumanis, accepi tuas litteras; quibus lectis, cognovi non satis prudenter fecisse Philotimum; qui, cum abs te mandata haberet (ut scribis) de omnibus rebus, ipse ad me non venisset, litteras tuas misisset: quas intellexi breviores fuisse, quod eum perlaturum putasses. Sed tamen postquam litteras tuas legi, Postumia tua me convenit, & Servius noster. His placuit, ut tu in Cumanum venires: quod etiam mecum, ut ad te scriberem, egerunt. Quod meum consilium exquisitis, id est est tale, ut capere facilius ipse possim quam

quam alteri dare, quid enim est, quod audeam suadere tibi homini summa auctoritate, summaque prudentia? Si quid rectissimum sit, quærimus, perspicuum est: si quid maxime expediat, obscurum; si nihil sumus, qui profecto esse debemus, ut nihil arbitremur expedire, nisi quod rectum, honestumque sit, non potest esse dubium, quid faciendum nobis sit. Quod existimas meam causam conjunctam esse cum tua: certe similis in utroque nostrum, cum optime sentiremus, error fuit. Nam omnia utriusque consilia ad concordiam spectaverunt: qua cum ipsi Cæsari nihil esset utilius gratiam quoque nos inire ab eo, defendenda pace, arbitrabamur. Quantum nos fefellerit, & quem in locum res deducta sit, vides: neque solum ea perspicis, quæ geruntur, quæque jam gesta sunt, sed etiam qui cursus rerum, qui exirus futurus sit. Ergo aut probare oportet ea, quæ sunt, aut interesse, etiam si non probes: quarum altera mihi turpis, altera etiam periculosa ratio videtur. Restat, ut discedendum putem: in quo reliqua videtur esse deliberatio, quod consilium in discessu quæ loca sequamur. Omnino cum minor res nunquam accidit, tum ne deli-

beratio quidem difficilior, nihil enim consistui potest, quod non incurrat in magnam aliquam difficultatem. Tu, si videbitur, ita censeo facias, ut, si habes jam statutum, quid tibi agendum putes, in quo non sit conjunctum consilium tuum cum meo, superfedear hoc labore itineris: sin autem est, quod mecum communicare velis, ego te expectabo. Tu, quod tuo commodo fiat, quamprimum velim venias, sicut intellexi & Servio, & Posthumiae placere. Vale.

Lib. 4. Epist. 1.

ARGUMENTUM.

Satis patebit hujus Epistola argumentum, si lector sciat scriptam esse, cum Caesar, pulso ex Italia Pompejo, bellum contra Pompeji legatos in Hispaniam pararet. Respondet Sulpicio congressum petenti.

M. T. C. Servio Sulpicio S. P. D. 28

CAjus Trebatius, familiaris meus, ad me scripsit, te ex se quaesisse, quibus in locis essem, molestaque ferre, quod me propter valetudinem tuam, cum ad urbem accessissem, non vidisses; & hoc tempore velle te mecum, si proprius accessissem, de officio utriusque nostrum commu-

ni-

nicare. Utinam, Servi, salvis rebus (sic enim est dicendum) colloqui potuissemus inter nos; profecto aliquid opis occidenti Reipub. tulissemus. Cognoram enim jam absens, te hæc mala multo ante providentem, defensorem pacis & in Consulatu tuo, & post Consulatum fuisse. Ego autem cum consilium tuum probarem, & idem ipse sentirem, nihil proficiebam; sero enim veneram: solus eram: rudis esse videbar in causa: incideram in hominum pugnandi cupidorum insanias. Nunc quoniam nihil jam videmur posse opitulari Reip. si quid est, in quo nobismetipsis consulere possimus, non ut aliquid ex pristino statu nostro retineamus, sed ut quam honestissime lugeamus; nemo est omnium, quicum potius mihi, quam tecum communicandum putem. Neque enim clarissimorum virorum, quorum similes esse debemus, exempla, neque doctissimorum, quos semper coluisti, præcepta te fugiunt. Atque ipse antea ad te scripsissem, te frustra in Senatum, sive potius in conventum Senatorum esse venturum, ni veritus essem, ne ejus animum offenderem, qui a me, ut te imitarer, petebat, cui quidem ego, si me rogaret, ut adesset in Senatu,

ca-

eadem omnia, quæ a te de pace, & de Hispaniis dicta sunt, ostendi me esse dicturum. Rem vides quomodo se habeat; orbem terrarum, imperiis distributis, ardere bello; urbem sine legibus, sine iudiciis, sine jure, sine fide, relictam dirptioni, & incendiis. Itaque mihi venire in mentem nihil potest, non modo quod sperem, sed vix jam quod audeam optare. Sin autem ibi homini prudentissimo videtur utile esse, nos colloqui: quamquam longius etiam cogitabam ab urbe discedere (cujus jam etiam nomen invitus audio) tamen proprius accedam. Trebatius mandavi, ut, si quid tu eum velles ad me mittere, ne recusaret: idque ut facias velim: aut si quem tuorum fideliorem voles, ad me mittas: ne aut mihi rixere ex urbe necesse sit, aut mihi accedere. Ego tibi tantum tribuo, quantum mihi fortasse arrego: ut exploratum habeam, quidquid nos communi sententia statuerimus, id omnes homines probaturos. Vale.

* * * * *

Lib.

Lib. 4. Epist. 3:

ARGUMENTUM.

Sulpicium Achajæ a Cesare præfectum consolatur in dolore, quem ex Reip. calamitate capiebat. Scripta est Epistola post victum Pompejum.

M. T. Cic. Servio Sulpicio S. D. 29

Vehementer te esse sollicitum, & in communibus miseriis præcipuo quodam dolore angere, multi ad nos quotidie deferunt, quod quamquam minimè miror, & meum quodammodo agnosco: doleo tamen, te sapientia præditum prope singulari, non tuis bonis delectari potius, quam alienis malis laborare. Me quidem, etsi nemini concedo, qui majorem ex pernicie, & peste Reipubl. molestiam traxerit, tamen multa jam consolantur, maximeque conscientia consiliorum meorum. Multo enim ante, tanquam ex aliqua specula, prospexi tempestatem futuram: neque id solum mea sponte, sed multo etiam magis monente, & denuntiante te. Etsi enim absui magnam partem Consulatus tui, tamen & absens cognoscebam, quæ esset tua in hoc pestifero bello cavendo, & prædicen-

cendo sententia : & ipse affui primis temporibus tui Consulatus ; cum accuratissime monuisti Senatum , collectis omnibus bellis civilibus , ut & illa timerent , quæ meminissent ; & scirent , cum superiores , nullo tali exemplo antea in Repub. cognito , tam crudeles fuissent , quicumque postea Remp. oppressisset armis , multo intolerabiliorem futurum . Nam quod exemplo fit , id etiam jure fieri putant , & aliquid , atque adeo multa addunt , & afferunt de suo . Quare meminisse debes , eos qui auctoritatem , & consilium tuum non sunt secuti , sua stultitia occidisse , cum tua prudentia salvi esse potuissent . Dices : Quid me ista res consolatur in tantis tenebris ; & quasi parietinis Reipub. ? Est omnino vix consolabilis dolor : tanta est omnium rerum amissio , & desperatio recuperandi . Sed tamen & Caesar ipse ita de te judicat , & omnes cives sic existimant , quasi lumen aliquod , extinctis cæteris , elucere sanctitatem , & prudentiam , & dignitatem tuam . Hæc tibi ad levandas molestias magna esse debent . Quod autem a tuis abes , ideo levius ferendum est , quod eodem tempore a multis , ac magnis molestiis abes ; quas ad te omnes

per-

perferberem , nisi veterer , ne ea cognosceres absens , quæ quia non vides , mihi videris meliore esse conditione , quam nos , qui videmus . Hactenus existimo nostram consolationem rectè adhibitam esse , quod certior ab homine amicissimo fieres iis de rebus , quibus levari possent molestiæ tuæ . Reliqua sunt in te ipso , neque mihi ignota , nec minima solatia ; & (ut quidem ego sentio) multo maxima : quæ ego ipse experiens quotidie sic probo , ut ea mihi salutem afferre videantur . Te autem ab initio ætatis , memoria teneo , summè omnium doctrinarum studiosum fuisse , omniaque , quæ a sapientissimis ad bene vivendum tradita essent , summo studio , curaque didicisse : quæ quidem vel optimis rebus , & usui , & delectationis esse possent ; his vero temporibus habemus aliud nihil , in quo acquiescamus . Nihil , faciam insolenter : nec te tali vel scientia , vel natura præditum hortabor , ut ad eas te referas artes , quibus a primis temporibus ætatis studium tuum dedisti . Tantum dicam (quod te spero approbaturum) me , posteaquam illi arti , cui studueram , nihil esse loci neque in curia , neque in

foro

foro viderim, omnem meam curam, atque operam ad Philosophiam contulisse; tuæ scientiæ excellenti, ac singulari non multo plus, quam nostræ relictum est loci. Quare non equidem te moneo, sed mihi ita persuasi, te quoque in iisdem versari rebus, quæ etiam si minus prodescent, animum tamen a sollicitudine abducerent. Servius quidem tuus in omnibus ingenuis artibus, in primisque in hac, in qua ego me scripsi acquiescere, ita versatur, ut excellat: à me vero sic diligitur, ut tibi uni concedam, præterea nemini: mihi que ab eo gratia refertur: in quo ille existimat, quod facile appareat, cum me colat, & observet tibi quoque in eo se facere gratissimum. Vale.

Lib. 15. Epist. 13.

ARGUMENTUM.

Petit, ut de suis rebus gestis quam honorificentissimè decernendum curet: suamque illi etiam cæteris in rebus existimationem commendat.

M. T. Cic. Imp. L. Paulo Cons. S. D. 30

Maximè mihi fuit optatum Romæ esse tecum multas ob causas; sed præ-

præcipite, ut & in petendo, & in gerendo Consulatu, meum tibi debitum studium perspicere posses, ac petitionis quidem tuæ ratio mihi semper fuit explorata: sed tamen navare operam volebam. In Consulatu vero cupio equidem te minus habere negotii, sed moleste fero, me Consulem tuum studium adolescentis perspexisse, te meum, cum id ætatis sim, perspicere non posse. Sed ita fato nescio quo contigisse arbitror, ut tibi ad me ornandum semper detur facultas, mihi ad remunerandum nihil suppetat, præter voluntatem. Ornasti Consulatu, ornasti reditu meum. Incidit meum tempus rerum gerendarum in ipsum Consulatum tuum. Itaque cum & tua summa amplitudo, & dignitas, & meus magnus honos magnaque existimatio postulare videatur, ut a te pluribus verbis contendam, ac petam, ut quam honorificentissimum Senatus C. de meis rebus gestis faciendum cures: non audeo vehementer a te contendere, ne aut ipse tuæ perpetuæ consuetudinis erga me oblitus esse videar, aut te oblitum putem. Quare, ut te velle arbitror, ita faciam; atque ab eo, quem omnes gentes sciunt de me optimè meritum, breviter

petam. Si alii Consules essent, ad te potissimum Paule mitterem, ut eos mihi quam amicissimos redderes: nunc, cum tua summa potestas, summaque auctoritas, notaque omnibus nostra necessitudo sit, vehementer te rogo, ut & quam honorificentissimè cures decernendum de meis rebus gestis, & quam celeritè. Dignas res esse, & honore, & gratulatione cognosces ex iis litteris, quas ad te, & ad Collegam, & Senatum publicè misi: omniumque mearum reliquarum rerum, maximeque existimationis meæ procurationem susceptam velim habeas: in primisque tibi curæ sit, quod abs te superioribus quoque litteris petivi, ne mihi tempus prorogetur. Cupio te Consulem videre, omniaque, quæ spero, cum absens, tum etiam præsens, te Consule, assequi. Vale.

Lib. 5. Epist. 21.

ARGUMENTUM.

Cupidum se esse significat Melsinii videndi; eumque hortatur, ut acerbiter temporum litterarum studio, optimeque conscientia recordatione mitiget.

M.T.C. S.D. L. Melsinio. 31

GRatæ mihi tuæ litteræ fuerunt, ex quibus intellexi, quod etiam sine lit-
te-

teris arbitrabar, videndi mei te summa cupiditate affectum esse. Quod ego ita libenter accipio, ut tamen tibi non concedam, nam tecum esse, ita mihi omnia, quæ opto, contingat, ut vehementer velim. Etenim, cum esset major & virorum, & civium bonorum, & jucundorum hominum, & amantium mei copia, tamen erat nemo, quicum essem libentius, quam tecum, & pauci, quibuscum essem æque libenter: hoc vero tempore, cum alii interierint, alii absint, alii mutati voluntate sint, unum mediis fidius tecum diem libentius potuerim, quam hoc omne tempus cum plerisque eorum, quibuscum viro necessario. Noli enim existimare, mihi non solitudinem jucundiorē esse (qua tamen ipsa uti non licet) quam sermones eorum, qui frequentant domum meam, excepto uno, aut ad summum altero. Itaque utor eodem perfugio, quo tibi utendum censeo, litterulis nostris, præterea etiam conscientia consiliorum meorum. Ego enim is sum, quemadmodum tu facillime potes existimare, qui nihil unquam mea potius, quam meorum civium causâ fecerim: cui nisi invidisset is, quem tu non
quam

quam amasti (me enim amabas) & ipse beatus esset, & omnes boni. Ego sum, qui nullius vim plus valere volui, quam honestum otium. Idemque, cum illa ipsa arma, quæ semper timeram, plus posse sensi, quam illum consensum bonorum, quem ego idem effeceram, quavis tuta conditione pacem accipere malui, quam viribus cum valentiore pugnare. Sed & hæc, & multa alia coram brevi tempore licebit. Neque me tamen ulla res alia Romæ tenet, nisi expectatio rerum Africanarum. Videtur mihi res in propinquum adducta discrimen. Puto autem id ipsum, quid intersit, non sane intelligo; verumtamen, quidquid illinc nunciatum sit, non longe abesse velim a consiliis amicorum: est enim res ipsa jam in eum locum adducta, ut quamquam multum intersit inter eorum causas, qui dimicant, tamen inter victorias non multum intersit futurum putem. Sed planè animus, qui dubiis rebus forsitan fuerit infirmior, desperatis confirmatus est multum: quem etiam superiores tuæ litteræ confirmarunt: quibus intellexi, quam fortiter injuriam ferres: juvitque me, tibi

cum

eum summam humanitatem, tum etiam tuas litteras profuisse. Verum enim scribam: teneriore mihi animo videbare, sicut omnes fere, qui vita ingenua, in beata, & libera civitate viximus. Sed, ut illa secunda moderate tulimus, sic hanc non solum adversam, sed etiam funditus eversam fortunam fortiter ferre debemus: ut hoc saltem in maximis malis boni consequamur, ut mortem, quam etiam beati contemnere debebamus, propterea quod nullum sensum esset habitura, nunc sic affecti non modo contemnere audeamus, sed etiam optare. Tu, si me diligis, fruire isto otio, tibi que persuade, *Præter culpam, ac peccatum*, quo semper caruisti, & carebis, homini accidere nihil posse, quod sit horribile, aut pertimescendum. Ego, si videbitur rectè fieri posse, ad te veniam brevi: si quidem acciderit, ut mutandum consilium sit, te certiore familia statim. Tu ita fac cupidus mei videndi sis ut, istinc te ne moveas tam infirma valetudine, nisi ex me prius quaesieris per litteras, quid te velim facere. Me velim, ut facis, diligas, valetudineque tuæ, & tranquillitati animi servias. Vale.

Lib.

Lib. 9. Epist. 14.

ARGUMENTUM.

Dolabellam laudibus extollit, quia columnam in foro Casari, quasi Deo erectam, everterat. Vide lib. 14. ad Atticum, & Laetantium lib. 1. cap. 15.

Cic. Dolabellæ Conf. S. D. 32

ET si contentus eram, mi Dolabella, tua gloria, satisque ex ea magnam lætitiā, voluptatemque capiebam; tamen non possum non confiteri, cumulari me maximo gaudio, quod vulgo hominum opinio locum me adscribat tuis laudibus. Neminem conveni (convenio autem quotidie plurimos: sunt enim permulti optimi viri, qui valetudinis causa in hac loca veniant præterea ex municipiis frequentes necessarii mei) quin omnes, cum te summis laudibus ad cœlum extulerunt, mihi continuo maximas gratias agant. Negant enim se dubitare, quin tu meis præceptis, & consiliis optemperans præstantissimum te civem, & singularem Consulē præbeas. Quibus ego quamquam verissimè possum respondere, te, quæ facias, tuo iudicio, & tua sponte facere, nec cujusquam egere consilio: tamen ne-

que

ne plane assentior, ne imminuam laudem tuam, si omnis a meis consiliis procreta videatur; neque valde nego: sum enim avidior etiam, quam satis est, gloria. Est tamen non alienum a dignitate, quod, ipsi Agamemnone regum regibus honestum, habere aliquem in consiliis præcipiendis Nestorem: mihi vero gloriōsiorem, te juvenem Consulē florere laudibus, quasi alumnum disciplinæ meæ. L. Dolabellam idem Cæsar, cum ad eum ægrotum in Capolim venissem, quamquam erat oppressus totius corporis doloribus, tamen, æquum me plane salutavit, o mi Cicero, inquit, gratulor tibi, cum tantum laudes apud Dolabellam, quantum si ego apud sororis filium valerem, jam salvi esse possemus. Dolabellæ vero tuo & gratulor, & gratias ago: quem quidem post te Consulē solum possumus vere Consulē dicere. Deinde multa de facto, ac de re præclarè actum unquam, nihil Reip. satisfacientius: atque hæc una vox omnium est. Te autem peto, ut me hanc quasi fallaciter celebrarem alienæ gloriæ finas certè non, neque aliqua ex parte in societatem illius gloriæ blandiri venire patiare. Quamquam,

L

mi

mi Dolabella (hæc enim jocatus sum) libentius omnes meas, si modo sunt aliquaæ meæ laudes, ad te transfuderim, quam aliquam partem exhauserim ex tuis. Nam cum te semper tantum dilexerim, quantum tu intelligere potuisti; tum his tuis actis sic incensus sum, ut nihil usquam in amore fuerit ardentius. Nihil est enim (mihi crede) virtute formosius, nihil pulchrius, nihil amabilius. Semper amavi, ut scis, M. Brutum propter ejus summum ingenium, suavissimos mores, singularem probitatem, atque constantiam. tamen Idibus Martiis tantum accessit ad amorem, ut mirarer locum fuisse augendi in eo, quod mihi jam pridem cum latum esse videbatur. Quis erat, qui pararet ad eum amorem, quem erga te habebam, posse aliquid accedere? Tantum accessit, ut mihi nunc denique amari videar, antea dilexisse. Quare quid et quod ego te hortor, ut dignitati, & gloria servias? Proponam tibi claros viros, quod facere solent, qui hortantur. Neminem habeo clariorem, quam te ipsum. Te imitere oportet, tecum ipse certare. Nec licet quidem tibi jam, tantis rebus gestis, non tui similem esse. Quod curas.

ita sit, hortatio non est necessaria; gratulatione magis utendum est. Contigit enim tibi, quod haud scio, ac nemini, ut summa severitas animadversionis non modo non invidiosa, sed etiam popularis esset, & cum bonis omnibus, tum infimo cuique gratissima. Hoc si tibi fortuna quadam contigisset, gratularer felicitati tuæ: sed contigit magnitudine tum animi, tum etiam ingenii, atque consilii. Legi enim concionem tuam: nihil illa sapientius. Ita pedetentim, & gradatim tum accessus a te ad causam facti, tum recessus, ut res ipsa maturitatem tibi animadvertendi omnium concessu daret. Liberasti igitur & urbem periculo, & civitatem metu: neque solum ad tempus maximam utilitatem attulisti, sed etiam ad exemplum: quo facto intelligere debes, in te repositam esse Rempublicam, tibi que non modo tuendos, sed etiam ornandos esse illos viros, a quibus initium libertatis profectum est. Sed his de rebus coram plura propediem, ut spero. Tu quoniam Rempublicam nosque conservas, fac, ut diligentissime te ipsum, mi Dolabella custodias. Vale.

ARGUMENTUM.

Rogat, ut sui absentis desiderium crebris, & longis Epistolis leniat: enumerat Trebonii erga se officia: exponit de Calvo jam mortuo quid sentiat: periisse enim Calvum, antequam hæc Epistola scriberetur, idest, ante Casaris necem, patet ex libro, qui Brutus inscriptus est.

M. T. Cic. Trebenio S. P. D. 33

ET epistolam tuam legi libenter, & librum libentissime. Sed tamen in ea voluptate hunc accepi dolorem, quod cum, incendisses cupiditatem meam consuetudinis angende nostræ (nam ad amorem quidem nihil poterat accedere) tum discedis a nobis, meque tanto desiderio afficis, ut unam mihi consolationem relinquant, fore, ut utrinque nostrum absentis desiderium crebris, & longis epistolis leniatur, quod ego non modo de me tibi spondere possum, sed de te etiam mihi: nullam enim apud me reliquisti dubitationem, quantum me amares. Nam, ut illa omittam, quæ civitate teste fecisti, cum mecum inimicitias communicasti; cum me concionibus tuis defendisti; cum quaestor in mea, atque in publica causa Consulum partes sus-

accepisti; cum Trib. Pleb. quatuor non patuisti, cui tuus præsertim collega pareret: ut hæc recentia, quæ meminero semper, obliviscar: quæ tua sollicitudo de me in armis, quæ lætitia, in reditu, quæ cura, qui dolor, cum ad te curæ, & dolores mei perferrentur; Brundisium denique te ad me venturum fuisse, nisi subitum in Hispaniam missus esses: ut hæc igitur omitram, quæ mihi tanti æstimanda sunt, quanti vitam æstimo, & salutem meam, liber iste, quem mihi misisti, quantam habet declarationem amoris tui? Primum, quod tibi facetum videtur quidquid ego dixi, quod aliis fortasse non item: deinde, quod illa sive faceta sunt, sive secus, sunt narrante te venustissima, quin etiam antequam ad me veniatur, risus omnis pene conluminatur. Quod si in his scribendis nihil aliud, nisi, quod necesse fuit, de uno me tamdiu cogitavisses; ferreus essem, si te non amarem. Cum vero ea, quæ scriptura persecutus es, sine summo amore cogitare non potueris: non possum existimare, plus quemquam a se ipso, quam me a te amari. Cui quidem ego amoris utinam cæteris rebus possem, amore certe respondebo: quo tamen ipso tibi confido

facturum satis. Nunc ad Epistolam veni-
 cū copiose, & suaviter scriptæ, nihil est,
 quod multa respondeam. Primum enim
 ego illas Calvo litteras misi, non plus,
 quam has, quas nunc legis, existimans
 exituras. Aliter enim scribimus, quod eos
 solos, quibus mittimus: aliter, quod
 multos lecturos putamus, deinde ingenium
 ejus melioribus extulimus laudibus, quam tu
 id vere potuisti fieri putas. Primum, quod
 ita judicabam, acute movebatur: genus
 quoddam sequebatur in quo judicio lapsus,
 quo valebat, tamen, essequebatur, quod
 probaret. Multæ erant & reconditæ litteræ,
 vis non erat: ad eam igitur adhortabar. In ex-
 citando autem, & in acuendo plurimum va-
 let, si laudes eum, quem cohortere. Habes de
 Calvo judicium, & consilium meum: consi-
 lium, quod hortandi causa laudavi: judicium
 quod de ingenio ejus valde existimavi bene.
 Reliquum est, ut tuam profectioem, amore
 prosequar, reditum spe expectem, absentem
 memoria colam, omne desiderium litteris
 mitteadis, accipiendisque leniam. Tu, velle
 tua in me studia, & officia multum recurre re-
 cordere, quæ cum tibi liceat, mihi nefas sit
 oblivisci; non modo virum bonum, me existi-
 mavis verum etiam te velle amari pariter
 judicabitur.

